

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

בפש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

ראש השנה — ו' תשרי
ה' תהי' שנת אראנו נפלאות
גליון א (תקנז)

יחצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

היי תהא שנת נסים

מאתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ

ארבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה, ערב ראש השנה הי' תהא שנת אראנו נפלאות - כ"ט אלול
היתשינ יום הולדת המאתיים ואחת דכ"ק אדמו"ר הצמח צדק. -
ארבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

שיחות

- 5 איזהו עשיר
7 השייכות דביכורים להעבודה דחיי אלול - תפלה
9 בענין ב' ימים דר"ה לע"ל

ליקוטי שיחות

- 12 איני דר אלא במקום תורה
15 להוסיף בלימוד התורה באלול
17 הערות בלקו"ש פי' שופטים שז

אגרות קודש

- 18 הערות באג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א
21 עוד בענין סידורו של אדה"ז (גליון)

חסידות

- 22 אופן ההתנהוות בדרך ממילא
23 היחס שבין האור והמאור
25 המשכת יגמה"ר עיי' התורה
31 יגעת ומצאת
33 בענין תק"ש בשבת

פשוטו של מקרא

34	בפרש"י נצו"י כט, יא
35	בפרש"י נצו"י ל, טז
37	בפרש"י נצו"י כט, כא

נגלה

38	השינויים בין ספר היד לספר הנהגת הבריאות (המשך)
41	בענין נט"י לנשיאת כפים ביוה"כ
42	שבועת שכיר
44	טעימת מים לפני קידוש והבדלה
44	הנחת תפלין אחר שהתפלל ערבית
46	בענין בני חבורה נכנסין בג'

שונות

48	בענין ירידת נשמתו של רשב"י (גליון)
50	הערות וציונים בענינים שונים
52	הערות וציונים לסה"מ עזר"ת
60	ויצא חוטר מגזע ישי (גליון)

מספר פאקסמיליא לשלוח הערות: 9720 - 953 (718)

מאחלים אנו לכל הקוראים והכותבים ולכל בית ישראל,
כתיבה וחתימה טובה, לשנה טובה ומתוקה בגו"ר.

ראש השנה - הי' תהא שנת אראנו נפלאות

ש י ה ו ת

איזהו עשיר

הרב יששכר דוב קלויזנר
נחלת הר חב"ד

בס' "ביאורים לפרקי אבות מבאר המשנה דאבות (פ"ד מ"א): "איזהו עשיר השמח בחלקו", ש"העשיר בטבעו אינו מסתפק במה שיש לו, בבחינת "מי שיש לו מנה רוצה מאתיים" (קה"ר פ"א, לד), והתנא מחדש שאדרבה, עשיר אמיתי הוא דוקא "השמח בחלקו", וכתוצאה מכך יש לו מנוחת הנפש, ואינו מצטער להיות רודף ולהוט לאצור ולקנות יותר מחלקו כו'" (נ"א בפרש"י). עכ"ל.

והנה לפי"ז יש להבין מנין לומדים זאת ממה שנאמר "יגיע כפיו כי תאכל" וכו' כדמובא בהמשנה, דלכאור' איפה זה מרומז בפסוק?

ונראה לבאר עפמ"ש בלקר"ש חלק א' (ע' 189), שמבאר את הפסוק ד"יגיע כפיו כי תאכל אשריך וטוב לך" - דלכאור' אינו מובן, למה נקראת "יגיעה", והלא (לפי המבואר שם) צ"ל בלא לב ולב?

ומבאר שם עפ"י הידוע (עי"ש הערה 7), דכשיש תענוג ממעשה המלאכה, אז אפי' עבודה קשה שמבזבז ע"ז הרבה כוחות אינו מעייף כ"כ, כיון שזה תענוג אצלו, משא"כ אם אין תענוג במלאכה אז מתעייפים מהר, אע"פ שהמאמץ הוא פחות.

ולפי"ז כיון שאין לו תענוג בגשמיות, א"כ עושה זאת רק משום שמוכרח בדבר, וממילא אעפ"י שאינו מתאמץ אלא בכח המעשה בלבד (כמבואר שם לפנ"ז) [כיון שכבר מחכה לרגע שיוכל לעסוק בתומ"צ] - אפ"ה מתעייף מזה מהר, כיון שזה יגיעה אצלו, ולפי"ז מובן היטב למה כתוב "יגיע כפיו" דוקא עיי"ש.

(ופעתה יבואר היטב הראי' מהפסוק, דכיון שנאמר "יגיע כפיו",

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

הרי שהיגיעה באה לו מפני שאין לו תענוג בגשמיות כנ"ל, וממילא עושה רק מה שמוכרח בלבד, א"כ זהו ההוכחה שמדובר בעשיר אמיתי "ואינו מצטער להיות רודף ולהוט לאצור ולקנות יותר מחלקו" - משא"כ אילו לא ה' ביגיעה (אלא תענוג) במלאכה, אזי אינו מסתפק במה שיש לו. אלא "מי שיש לו מנה רוצה מאתיים". וא"ש מאד.

והנה לפי"ז נראה לבאר בגמרא ברכות (ח, א): "דאר"ח בר אמי משמי' דעולא, גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים, דאילו גבי יר"ש כתיב, אשרי איש ירא את ה' (תהלים קיב, א) ואילו גבי נהנה מיגיעו כתיב, יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך (שם קכח, ב) - אשריך בעולם הזה, וטוב לך לעולם הבא, ולגבי יר"ש וטוב לך לא כתיב ביה", עכ"ל.

ותמה בס' סמיכת חכמים (על הגמ' שם): "האיך הדעת סובלת דבר כזה שאסור לאומרו בפני עם הארץ, שיהי' הנהנה מיגיע כפו יותר מיר"ש" (עיי"ש מה שתירץ).

ובצ"ח כתב (שם): "מאמר זה על פשוטו הוא קושי הבנה, שממ"נ, אם הנהנה מיגיעו הוא יר"ש ג"כ, א"כ פשיטא דהאי אית בי' תרתי, יר"ש ונהנה מיגיעו שהוא עדיף ממי שהוא יר"ש לחוד, ולמה הוצרך להביא ראי' ע"ז, ואם זה הנהנה מיגיעו אינו יר"ש, איך יהי' עדיף" עכ"ל (ע"ש) שתירץ בדרך דרוש: "ואין כוונתו על היגיעה להביא לחמו" - וראה פני יהושע, חפץ ה', ובאסיפת זקנים באורך שעמדו בזה ועי' חד"א מהרש"א.

והנראה בזה בהקדם מ"ש בלקר"ש ויגש תשמ"ט הערה 40: "ויש לבאר ג' דרגות אלו בעבודת האדם:

(א) העבודה דתורה ומצות, שבכללות היא העבודה בעניני קדושה, אלא שפועל שהגוף לא יבלבל לעבודתו בקיום התומ"צ.

(ב) העבודה ד"כל מעשיך יהיו לשם שמים" (אבות פ"ב מ"ב, רמב"ם הל'

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

דעות ספ"ג, שהוא עוסק ופועל בעניני הגוף ("מעשיך") שיהיו לשם שמים.

ג) "בכל דרכיך דעהו" (משלי ג, ו. רמב"ם שם), ש"בדרכיך" - עניני הגוף - עצמם יודע את הוי' (ולא רק שעושה אותם "לשם שמים") וכו', עכ"ל.

ולפי"ז י"ל ד"גיע כפיך" היינו הדרגא הב' ד"כל מעשיך יהיו לשם שמים", דהגיעה בא לו מפני שאין לו תענוג בגשמיות (כי עושהו לש"ש) - ו"ירא שמים" היינו הדרגא הא', שרק בורח מהגשמיות בלבד, שפועל שהגוף לא יבלבל לעבודתו בקיום התומ"צ, אבל עצם "מעשיך" אינו באופן של "גיעה".

ומעתה יבואר היטב שאומר דגדול הנהנה מיגיעו יותר מיר"ש - דבאמת גם היר"ש מביא לחמו ("נהנה"), והכוונה בגמ' הוא, שגדול הנהנה [שמביא לחמו] מיגיעו, היינו הדרגא ב' הנ"ל ד"כל מעשיך לש"ש" יותר מהנהנה שמביא לחמו, שהוא רק יר"ש בלבד, דהיינו דרגא הא' הנ"ל, שאינו מביא לחמו ע"י יגיעה, כי יש לו תענוג בהגשמיות.

ולפי"ז מיושב קושיית האחרונים הנ"ל, דבאמת הן "הנהנה מיגיעו" הוא יר"ש, והן היר"ש עוסק במלאכה להביא לחמו - רק בלא "גיעה" כנ"ל, וא"ש.

ע

השייכות דביכורים להעבודה דח"י אלול - תפלה

הת' אברהם ארי' בריקמאן
תלמיד בישיבה

בשיחת ש"פ תבוא ח"י אלול ש.ז. מבאר בארוכה (ס"ה-ו) המע' דענין

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

החיות - ח"י באלול, ובהמשך הענין (ס"ז) שהחיות דאלול מודגש בעיקר בעבודת התפלה, שענינה - ההתקשרות דישראל עם הקב"ה, ושם - בהערה 56 מהמבואר בלק"ת (בלק ע, ד ואילך) שהתפלה היא כמשל חוט השדרה שממשיכה חיות לכל איברי הגוף, ומרומז גם במספר החוליות דחוט השדרה, וכנגדן מספר ברכות התפלה (ברכות כח, ב) - שמונה עשרה, "ח"י. ומקשר כהנ"ל (בס"ט) עם פרשת השבוע - פרשת תבוא - בו מדובר אודות מצות ביכורים דקאי על בני"ש שקדמו לתורה (הנק' תרומה) כיון שישראל וקוב"ה כולא חד, וענין זה נעשה ע"י עבודת התפלה (כמארז"ל - תנחומא ריש פרשתנו - ש"צפה משה .. (ש)הביכורים עתידין ליפסק עמד והתקין לישראל שיהיו מתפללין..") - ההתקשרות וחיבור דישראל עם הקב"ה.

ויש להעיר בכהנ"ל מהמבואר באוה"ת תבא (תתרמא-ב) בהשייכות שבין תפלה לביכורים "כי התפלה נק' סולם .. עד שמגיעים בק"ש שמע ישראל כו' .. והר"ע הוי' אלקינו באחדות א' עם אלקות .. והר"ע כמו הבאת הביכורים .. ואח"כ בשמ"ע .. הוא בחי' המשכת אוא"ס מלמעלה למטה בחי' ברכאן דצלותא שההמשכה והגילוי ... הוא ע"י בחי' חי כמ"ש ואולם חי אני .. ולכן תפלה ושמ"ע הוא כמו מצות קריאת הפרשה של הביכורים להמשיך הגילוי מביכורים עליונים".

והמבואר שם דמעלת ביכורים (ישראל) על תרומה (תורה) כבהשיחה (ס"ט), יש לקשר גם עם המבואר בשיחה הנ"ל (ס"ז) במעלת התפלה שענינה ההתקשרות והחיבור דישראל עם מהותו ועצמותו, משא"כ בתורה - שבה מודגש החיבור עם חכמתו של הקב"ה ע"ד הקדמת ביכורים לתרומה, דהרי ענין הביכורים הוא עבודת התפלה "לאשתבאה בגופא דמלכא" "באחדות א' עם אלקות" (כנ"ל מאוה"ת, וראה תורת שמואל תרכ"ו ע' רנ"ט והלאה, ועוד) - הקודמת לתרומה - תורה, ובתורת שמואל תרכ"ו (הנ"ל ע' רסב): "ועכשיו התפלות במקום ביכורים מטעם הנ"ל, ולכן יקדמו ביכורים לתרומה שהיא עסק התורה, כמאמר אבא בנימין על תפלתי שתהא סמוכה למטתי".

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

בענין ב' ימים דר"ה לעתיד לבא

עקיבא ג. וואגנער
תות"ל 770

בהתוועדות דש"ק שעברה (שבת סליחות) דובר בענין מה דר"ה הוי ב' ימים גם בא"י ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א שצ"ע בנוגע לר"ה לע"ל אם יהיה ב' ימים או לא דלכ' הסיבה שר"ה הוא ב' ימים הוא משום שהעדים לפעמים איחרו לבא אבל לע"ל שב"ד יהי' בעה"ב על הזמן יפעלו שהעדים תמיד יופיעו בזמן ולאידך גיסא היות שבכל הדורות גם בא"י נהגו לעשות ר"ה ב' ימים עד שהם כיומא אריכתא וקדושה לא זזה ממקומה, יש סברא לומר שגם לע"ל יהי' כן ותן לחכם ויחכם עוד, עכתודה"ק.

ולכ' יש להעיר הרי גם האידנא בקיאים בקביעא דירחא, ומה דעושים ב' ימים הוא רק משום "הזהרו במנהג אבותיכם בידכם" (ראה ביצה ד.; רמב"ם הל' קדוש החדש פ"ה ה"ה, שר"ע אדה"ז סי' ת"ר ס"א ועוד) וא"כ למה ישתנה לע"ל? וגם למה אמר מטעם קדושה אינה זזה ממקומה ולא מטעם מנהג אבותינו בידינו?

והנה לכאורה אפ"ל בזה בפשטות דלע"ל דשוב יקדשו ע"פ הראי', לא יהי' הענין ד"מנהג אבותינו בידינו", וע"ד מה דמצינו (ראה ביצה שם ועוד) דדבר שבמנין ע"י מנין אפשר להתירו, דעד"ז לע"ל דיהי תכלית השלימות בכל הענינים. במילא לא נהי' מוכרחים בהמנהג אבותינו בידינו (ואולי יש להוסיף ד"ל דהזהירות במנהג הזה בפרטיות הוא דבזמן שאין מקדשין ע"פ הראיה צריכין ליזהר ולהחזיק בהמנהג שהי' כשקדשו ע"פ הראיה, אבל לע"ל כששוב יקדשו ע"פ הראיה, א"כ לא יהיה צורך בהזהירות הזה, וצ"ע).

ועי' ז"ל בזה בדא"פ, ובהקדם, דהנה פליגי הראשונים (עי' ברא"ש לביצה פ"א (ה: ס"ד) אם עושים שני ימים ר"ה גם בא"י, מכיוון שכל א"י ראוי' להיות בית הוועד (המקום שקידשו שם ע"פ הראיה) ובבית הוועד עשו יום אחד, ומה דלהל' עושים גם בא"י ב' ימים ברה" (כרבינו האי והרי"ף וסייעתם) הוא משום דאף

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

בבית הוועד לפעמים איחרו העדים לבא ועשו ב' ימים וא"כ שייך גם שם המנהג דב' ימים (ראה בכ"ז בהמועדים בהלכה לר"ה סופ"א וש"נ ועוד),

והנה לכאורה יש לחקור בהענין דמנהג אבותינו בידינו דלכאורה אפ"ל בב' אופנים דאפ"ל דהוא הסתעפות מהנהגה בפועל במקום מסויים, דמכיוון שמבקום מסויים נהגו בפועל באופן מסויים, לכן צריכים כל אלו שבאותו מקום להזהר במנהג אבותיהם ולנהוג באותו המנהג,

או י"ל דאי"ז תלוי במה שנהגו בפועל באותו מקום, כ"א במה שהי' ראוי וצריך לנהוג במקום ההוא מצד התנאים והגזירות דאבותינו, כן צריכים ליזהר ולנהוג כל אלו שהם במקום במקום ההוא.

לדוגמא (להבהרת הענין): אם יש מקום שהעדים היו יכולים להגיע לשם אכן בפועל לא גרו שם יהודים ולכן לא הי' שם שום הנהגה בפועל (או להיפך דהעדים לא היו יכולים להגיע לשם (והוא בא"י) אבל לא הי' שום הנהגה בפועל) דלכאורה אפ"ל דיהיה תלוי בב' אופנים הנ"ל (ועי' במה שדן עד"ז בארוכה הרב וו. בקובץ כינוס תורה, באסטאן, תשמ"ט, ע' 21 ואילך, ואכ"מ).

וא"כ לכ' אפ"ל בנידו"ד דאם הגדר דמנהג אבותינו בידינו הוא שצריכים לנהוג כפי שהי' ראוי לנהוג במקום זה מצד התנאים וגזירות דאבותינו א"כ לע"ל דיהיה המעמד ומצב דב"ד יהיו בעה"ב על הזמן והעדים תמיד יופיעו בזמן, א"כ יהיה בגדר מקום שגם מצד התנאים והגזרות דאבותינו היו עושים יום אחד, ולא שייך בזה מנהג אבותינו בידינו, ורק דאפ"ל סברא אחרת דקדושה אינה זזה ממקומה, ועי"ל בזה ובאתי רק להעיר.

ובנוגע לגוף החקירה, הנה עי' בספר לב לדעת ע' רל"ב מ"ש הת' א.ל. ליברמאן בדין שני ימים של ר"ה קדושה אחת, בפלוגתת הרמב"ם והראב"ד בהיסוד של "קדושה אריכתא" דאפ"ל בזה דמה דנהגו ב' ימים הי' משום ספק, או משום שהלבנה נראית בו ביום, "דמצד הדין הי' ראוי להיות יר"ט מן התורה" והיינו דגדר קדושה אחת

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

הוא בעצם חפצא של היום ולא מטעם ספק, ע"ש (בשיטת אדה"ז והריטב"א ע"ע המועדים בהלכה לר"ה, בירור השיטות בארוכה, ע"ע בשו"ת אבנ"ז אר"ח סי' תנ"א, וע"ש עוד בסי' שצ"ה).

ובאותיות אחרות היינו דבהגדר דהמנהג אבותינו בידינו בזה אפ"ל בב' אופנים, דאפ"ל דמה דקבעו ב' ימים מלכתחלה ה' רק מטעם ספק (או שלא לזלזל בו - עי' בהמועדים בהלכה שם וש"נ, ולהעיר דבשו"ע אדה"ז שם נקט ב' הטעמים), וא"כ מה דאנו מחוייבים לנהוג כמנהג אבותינו הוא רק חובת גברא, דגם אצל אבותינו ה' רק בגדר הנהגה בפועל מטעם ספק או וכו', או י"ל דמה דאבותינו נהגו כן ה' משום שהלבנה נראתה בו ביום (ביום ראשון) ומן הדין ה' ראוי לקדש בו ביום והוא דין בהחפצא של היום, וא"כ מה דאנו מחוייבים להזהר במנהג אבותינו, הוא (גם) מצד עצם המנהג, דגם אצל אבותינו לא ה' זה רק הנהגה בפועל אלא ה' דין קדושה בהחפצא דהיום (ואואפ"ל דבזה תלוי ב' האופנים שכתבתי לעיל בהגדר דמנהג אבותינו בידינו, ואכ"מ).

דבנוגע לנדו"ד אואפ"ל דבזה תלוי ב' הצדדים בהחקירה דאם הדין הוא רק מצד ההנהגה בפועל, י"ל דלע"ל דלעולם יבאו העדים בזמן, לא נהי' מוכרחים בהנהגה זו, אכן אם הגדר דהמנהג אבותינו בידינו הוא דהקדושה חלה בהחפצא של היום, אז י"ל דיחול ע"ז הסברא דקדושה אינה זזה ממקומה וגם לע"ל יהיה שייך הזהירות דמנהג אבותינו בידינו (אך לפמש"ל לכאורא יצא פממ"נ יהי' חל לע"ל, ואכ"מ) וראה ג"כ ביפה עינים לביצה ה: בענין לע"ל ועי"ל בכ"ז ובאתי רק להעיר.

ול"העיר ג"כ דלכ' עפמשנ"ת י"ל דכ"ז שייך דוקא בר"ה דקדושה אריכתא היא (וכדמשמע לכאורה בהשיחה) משא"כ בשאר יו"ט.

ולכאורה יש מקום לחקור עד"ז ג"כ בחה"ש (אף שאינו אותו הגדר) מכיון שהוא גם בזה"ז בתורת וודאי, אלא דבשבועות אפ"ל דזיל בתר טעמא דמילתא דכיון שהוא שלא לחלק במועדות יהי' תלוי בשאר המועדות, ובאתי רק להעיר.

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

פ ק ר ט י ש י ח ו ת

איני דר אלא במקום תורה

הרב ישכר דוב קלויזנר
נחלת הר חב"ד

באבות (פ"ו מ"ט): "א"ר יוסי בן קסמא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד... אמר לי רבי, מאיזה מקום אתה, אמרתי לו מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני, אמר לי רבי, רצונך שתדור עמנו במקומנו, ואני אתן לך אלף אלפים דנרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, אמרתי לו, אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם, איני דר אלא במקום תורה, וכן כתוב בספר תהלים..."

והנה המהר"ל בדרך חיים (על אבות שם) מדייק הרבה דיוקים במשנה, ובין השאר מדייק ד"למה הוצרך להוסיף עמנו, לא ה' לו לומר רק רצונך שתדור במקומינו".

ומתריץ: "ולפיכך הוסיף עמנו, ובודאי אם היו רוצים בו שילמד להם תורה היה בוחר בישיבתם ביניהם, אבל לא היו רוצים רק שהם צריכים לו, ולכן אמר עמנו לעשות אותם עיקר, ואם לא כן רק שהיו באים ללמוד ממנו, היה לו לומר רצונך שתדור אצלנו כי לשון עמנו שהם עיקר והוא טפל עמהם, ולכן השיב לו כך", עכ"ל.

אולם לפי"ז לא מובן לכא' מה שמסיים ר"י בן קסמא "אם אתה נותן לי כל כסף.. שבעולם איני דר אלא במקום תורה", דמשמע דבכל גוונא לא ה' בוחר בישיבתם ביניהם, אפילו אם היו רוצים בו שילמד להם תורה וצ"ע.

והנה בלקר"ש חלק יג (ע' 17) כתב: "ע"ז באה ההוראה לנסוע במדבר ולשנותו - כנסיעת בני" במדבר.. כמו שנסיעתם במדבר אז היתה ע"פ ציווי

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

הקב"ה, והפכו המדבר למקום ישוב - כן הוא בנוגע לכאן^א מישראל בכל הזמנים, שבכל מקום שהוא נמצא, גם אם המקום הוא "מדבר שמם" הרי היותו שם הוא (לא במקרה ח"ו, אלא) בשליחותו של הקב"ה - "מה" מצעדי גבר כוננ", בכדי שיהפוך אותו, ע"י עבודתו, למקום מושב אדם (העליון)".

ובהערה 19 כתב: "אין סתירה לזה ממ"ש הרמב"ם (הל' דעות רפ"ו) אם ה' במדינה שמנהגי' רעים כו' ילך כו' - כי הטעם לדין זה הוא כמ"ש הרמב"ם שם לפני"ז "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך כו' נוהג כמנהג אנשי מדינתו לפיכך כו' אם ה' במדינה כו'", היינו שהמדובר במי שנמצא במדריגה כזו שנמשך אחרי מנהגי המקום כו', אבל אם מחליט בכל התוקף שעליו לפעול על הסביבה ולשנותה לטוב - אמחז"ל, הבא לטהר (אחרים - לקר"ת שמע"צ פה, ב) מסייעין אותו (שבת קד, א. וש"נ), שניתן לו הכח מלמעלה שלא להיות נמשך כו' - ואדרבא לשנות אנשי המדינה כו', כבפנים, עכ"ל.

ולפי"ז לכאן^א תמוה, איך שולל רבי יוסי בן קסמא מכל וכל לדור במקום שאין שם תורה, והלא אדרבה, יש מעלה בשליחותו של הקב"ה שיהפוך את המקום ע"י עבודתו, למקום מושב אדם (העליון)?! - וע"י שיחת ש"פ תצא תש"נ, בענין המעלה דמלחמת רשות על מלחמת מצוה, ע"ש באורך.

והנראה בזה לבאר, בהקדם מ"ש בלקו"ש חלק יג (ע' 302): "נסיעת אברכים לערי השדה להתיישב שם באופן קבוע, שע"ז אפשר להם להפיץ שם את המעיינות באופן דהתיישבות, ע"י יסוד ישיבות והדומה.

"אמנם, להיות שהם נמצאים במקום אחד משך זמן ארוך לפי ערך - הרי אפשר שישכחו מטרת בואם לשם וידמו שהם מתושבי המקום ההוא, או שיחשבו, מאחר שאני נמצא במקום פלוני משך זמן והפצתי שם את המעיינות הרי מקום זה אינו כבר בכלל חוצה ובמילא איני צריך כעת להשתדל בטרחה יתירה בהפצת המעיינות יותר, כי כבר עשיתי חובתי.

"אבל עליהם לידע, כי חובת.. ההפצה היא עד שיהיו כל

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

הענינים כמו שהם במקום המעין - כמו בליובאוויטש.. גם צריכים לזכור אשר אינם כמו שאר תושבי המקום, שלוחי רבינו.. הם, להפיץ שם את המעינות, והרי הם כמו הנוסעים בזמן הקיץ מעיר לעיר, אלא שבכדי להשלים מטרת שליחותם הם שוהים במקום אחד זמן רב, אבל בכלל נוסעים הם..." עכ"ל עש"ה.

ועי' גם לקר"ש חלק ז' (ע' 125): דהגם שדורשים מיהודי שייה' בתוך העולם, ולבצע את הכוונה ד"נתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים", מ"מ צריך תמיד להיות (העבודה) באופן של "ועל כרחך אתה חי" - שהצמאון והתשוקה צריך להיות תמיד, לצאת מחיי חול וללכת לקדשי קדשים, והמניעה לעשות כן בפועל הוא אך ורק מצד הציווי (וזירוז) שצריכים לעשות דירה לו ית' בתחתונים", ע"ש.

וראה גם לקר"ש חלק ד (ע' 1219), בענין מה שכ' בהגדה, "וירד מצרימה אנוס על פי הדיבור", דלכאו' כיון שיעקב ידע שהירידה למצרים הוא "על פי הדיבור", ה' צ"ל הירידה ברצון ובחיות, ולא ב"אנוס"?

ומבאר: דכיון שמדובר בירידה למצרים, שזה ירידה גדולה ביותר, א"כ הגם שזה רצונו של הקב"ה שע"י ירידה זו יגיע לעליה גבוה ביותר, מ"מ כיון שזה ירידה גדולה ר"כל הדרכים בחזקת סכנה", לכן ה' אצלו גם הענין של "אנוס", ועוד, מתי מתבצע כוונת הירידה והאנכי אעלך גו', היינו דוקא כשהירידה הוא באופן של "אנוס" - בעל כרחו. עש"ה.

והנה בלקר"ש חלק ב' (ע' 617) מביא מספר החיים (לאחיו של המהר"ל) - חלק גאולה וישועה - לפרש מה שכ' בגמ' כתובות (קי, ב), שכל הדר בחוץ לארץ כאלו אין לו כו' - שהכוונה לדר דוקא, דהיינו בקביעות, כלומר שדר בחו"ל בקביעות, ואינו חושב כלל אודות הגאולה, משא"כ מי שגר בחו"ל וחושב ומצפה למשיח וארץ ישראל, אז איפה שלא נמצא, הוה "המקום אשר יבחר ה'". ע"ש.

ומעתה יבואר היטב דברי ר' יוסי בן קסמא: דבאמת גם הוא בכל מקום

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

שה' נמצא, גם אם המקום הוא "מדבר שמש", ה' ע"י עבודתו הופך אותו למקום מושב אדם (העליון), [ובודאי שלא ה' נמשך אחרי מנהגי הרעים].

אלא שאותו אדם שפגש ביקש ממנו "רצונך שתדור עמנו במקומנו", היינו שלא יבא ויהי' בבחי' נוסע [כמו הנוסעים בזמן הקיץ מעיר לעיר, הגם ששוהים במקום אחד זמן רב], כלומר שלא יהי' בבחי' "אנוס עפ"י הדבור", לצאת מחיי חול וללכת לקדשי קדשים.

וע"ז ענה לו ר"י בן קסמא באופן החלטי, שלהיות במצב של "דר" בקביעות, אינו "אלא במקום תורה" בלבד, והיינו שהקביעות (דר) והצמאון והתשוקה אין לו אלא "במקום תורה" בלבד, אבל אינו שולל כלל וכלל לבוא לכל מקום לבצע את הכוונה ד"נתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים", ובאופן של "אנוס עפ"י הדבור", שדוקא כשהירידה הוא באופן של "אנוס" - בעל כרחו, מתבצע כוונת הירידה לצורך עלי', וא"ש מאד. [ומיושב גם הדיוק של המהר"ל ב"עמנו" כמובן].

להוסיף בלימוד התורה באלול

בשיחת שופטים תש"נ (ס"ט) איתא: "עיקר הגילוי דמלך בשדה.. נעשה ע"י לימוד התורה, ולא כ"כ ע"י עבודת התפלה", ובשיחת ראה (מבה"ח אלול) תש"נ (ס"ח) כתב: "וכמנהג ישראל שבחודש אלול מוסיפים בלימוד התורה", עכ"ל.

וי"ע ממה שכתב הברכי יוסף באו"ח (סי' תקפא ס"ו): "יותר טוב בימים אלו להרבות סליחות ותחנונים עם הצבור מללמוד, הרב טור ברקת.

"וכן ראיתי לקצת רבנים שתמיד היו עסוקים בגופי הלכות ובחיבורים, ובחדש אלול היו מניחין קצת מסדרם ללמוד גירסא ותחנונים" עכ"ל,

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

הרי שהמנהג ש"מניחין קצת מסדרם" - הובא דבריו גם במטה אפרים - אלף למטה (סט"ו).

והלום ראיתי באגרות קודש - כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ח"י ("ימי הסליחות ה'תשי"ט") שכתב: "אכפול ת"ח על תשורתו ספרו חמדת משה שר"ת על ד' חלקי שר"ע, ואף שאין הזמן גרמא כלל וכלל לעיונא מפני עניני ימים אלו, והרי ידועים דברי הברכי יוסף הובא גם באלף למטה אשר במטה אפרים סי' תקפ"א סעיף טו, בכ"ז לחביבותא דמילתא ציינתי עכ"פ במקומות מועטים בהערה בעלמא, עכ"ל.

ונראה למקור לדברי הברכי יוסף הנ"ל מ"ש הרמב"ם בהל' תשובה (פ"ג ה"ד): "ומפני ענין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצות מראש השנה ועד יום הכפורים יותר מכל השנה, ונהגו כולם לקום בלילה בעשרה ימים אלו ולהתפלל בבתי כנסיות בדברי תחנונים ובדברי כיבושין עד שיאור היום", עכ"ל.

והנה בס' "הדרך לתשובה" (להרה"ג ר' משה שטרנבוך בעל "מועדים וזמנים") על רמב"ם הל' תשובה שם, כתב על דברי הרמב"ם הללו: "דברי הרמב"ם תמוהין שמביא לעסוק בימים אלו יותר בצדקה ומעש"ט ומצות, ולא הביא לעסוק יותר בתלמוד תורה, וגמ' מפורשת היא בקידושין (לט, ב) שאם מחצה זכיות ומחצה עונות ויש בהן מצוה אחת חשובה, כמו כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והכנסת אורחים והבאת שלום בין אדם לחבירו מכריע, ובמשנה שכן מפורש ותלמוד תורה כנגד כולם, הרי שמכריע יותר מכל אלו המצות, והרמב"ם השמיט ליזהר בימים אלו לעסוק בתורה טפי וצ"ב" עכ"ל ונשאר בתימה.

עכ"פ רואים ברור שהרמב"ם השמיט עסק התורה, ולכאורה י"ל דמכאן המקור למ"ש הברכי יוסף דבחדש אלול ממעטים קצת מלימוד התורה.

ובביאור הדברים, למה באמת השמיט הרמב"ם הך דלימוד התורה, עי' מה שכתבתי בזה באורך בהר המלך חלק ה' (ע' קפב ואילך), מיוסד עמ"ש בלקוטי שיחות ראה - אלול תשמ"ח.

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

הערות בלקו"ש פ' שופטים ש.ז.

ה' מנחם לייבאוויטש
תות"ל 260

בלקו"ש פרשת שופטים ש.ז. לא הבנתי: (א) דמבאר דזה מ"ש "אין החיות עולה ומגיע" ומציין לאגה"ק, הוא להסביר דהחיות של הנשמה כפי שהיא **מלובשת** בתוך הגוף אעפ"כ היא עדיין קשורה ומודבקת ב**שרשה**, ועל זה אומר **עולה ומגיע** דהרצוא הוא לשורש הנשמה כפי שהיא למעלה מהמשכה וירידה, ולהעיר מביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א לאגה"ת נדפסה גם בליקוטי מ"מ של הוצאת קה"ת תשמ"ו עמוד רפה ושם מבואר די שני אופני רצוא ושוב, יש אופן ברצוא ושוב, דהחיות עולה למקורו לדרגא כפי שהיא למעלה מהמשכה וירידה, משא"כ כאן באגה"ת וכן באגה"ק, מבואר רצוא ושוב, בשני פרטים, בהנשמה המלובשת בגוף, והרצוא שלה אינה להנשמה כפי שהיא למעלה מהמשכה וירידה, אלא לדרגת ה' תתאה, ומטעם זה העבירות יכולים לגרום פירוד וכו'.

(ב) מדוע לא מצויין בהשיחה לספר שיעורים בספר התניא על אגה"ת פ"ה, דשם מבואר כמעט באותו סגנון, המבואר בליקוט שלנו עמוד 6.

(ג) בליקוט שלנו מסביר דהכח לתשובה, נמשך מהנשמה כפי שהיא למעלה מהתלבשות בגוף המרומז בלשון אדה"ז בתיבת "עולה".

וצ"ב להתאים זה עם המבואר בלקו"ש ח"ט בפרשת האזינו די שנים ג' המשכות מהנפש בגוף, ובהמשכת העליונות שייך כריתה, או עכ"פ פגם, משא"כ בהמשכה של חיצוניות החיות, שם אינו נפסק או נפגם ע"י חטאים ועוונות והיא נמשכת תמיד, ומצד זה מושכים את הנשמה בתוך הקליפות ע"י עוונות, ודוקא חיצוניות זה קשורה תמיד עם עצמות, ומצד זה יכולה הנשמה לעשות תשובה.

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

אגרות קודש

הערות באגרות קודש כ"ק אד"ש

לוי יצחק אזימאוו
תלמיד בישיבה

באגרות קודש חלק י"ב באגרת ג'תתלג כותב כ"ק אד"ש:

. . במענה על מכתבו מערב חג הסוכות בו מעורר על התאריך במכתבי שהוא ימי הסליחות ולא נתפרט היום וכוונתו פשוטה כי תקנת הזמן במכתב וכי"ב הוא: . . ב) או שנוגע לתוכן המכתב וע"ד מרז"ל מגלגלין זכות ליום זכאי ואז תלוי התאריך בהמשך זכות זו . . וכן שבמכתבי ברכה עיקרו הענין השני ומהנכון שגם מקבל המכתב ידגיש זה . .

ע"פ מכתב הנ"ל (בנוסף שכל דבר וכו' מרבי מדוייק בתכלית הדיוק) כדאי לעורר על כמה מכתבים (וכמובן שיש עוד ועוד) ששייכותם להזמן נראה בגלוי. (כמובן בנוסף על המכתבים כלליים שנכתבו ונכתבים ביום י"א ניסן או כ"ה אדר או ו' תשרי או ח"י אלול וכו').

באג"ק ח"ג אגרת מחג הגאולה י"ט כסלו תש"ט:

. . ונזכרתי . . במה ששמעתי ממנו זה מכבר שפעם מצא א' מהחסידיים את אדמוה"ז לומד בס' התניא וישאלהו איר לערנט אויך תניא ויענהו אדמוה"ז איך געפינ (זע?) דא מער נייעס ווי אין מעזריטש .

באג"ק ח"ה אגרת א'רסח מג' כסלו תשי"ב:

. . . בנועם קבלתי מכתבו בו מודיע אשר נגמר בכי טוב השידוך בינו ובין מרת . . תחי' וכבר נעשה קנין דברים והנני בזה להביע ברכתי .

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נמלאות

ולהעיר שביום זה היו הקישורי תנאים דכ"ק אד"ש בשנת תרפ"ט (עי' בס' ימי מלך).

באג"ק ח"ה אגרת א'תל:

מוצ"ש כ"א שבט תשי"ב לאגודת נשים דעיריית ליובאוויטש ד' עליהן יחיו. . . אז מען זאל קענען מיט שטאלץ זאגען ראו גידולים שגידלתי אט דאס הייסט די אמת'ע חסידישע פרוי פון איר קען מען זיך אפלערנען..

באג"ק ח"א אגרת ג'תקמט י"ג סיון ה'תשט"ו:

במענה על הודעתו מתקופת יום חתונת הוריו שיחיו, הנה יה"ר. . . ולהעיר שיום זה היו נישואי הוריו דכ"ק אד"ש בשנת תר"ס.

אג"ק ח"ב אגרת א'תתקיא מאדר"ח כסלו תשט"ז:

ובמ"ש אודות מצב בריאותו. . . וכשישנה ההבטה שלו לעין טובה יהי' כמים הפנים אל הפנים וזה יועיל ג"כ להטבת מצב בריאותו בכללות.

וכן באגרת ג'תתקיח מא' כסלו תשט"ז:

. . . ובמ"ש אודות הסיפור בנוגע לעניני רפואה ומבנה הגלגלת. . .

באג"ק הנ"ל אגרת ג'תתקכ מב' כסלו תשט"ז:

. . . מה שכתבתי אודות תרביץ - הכוונה לכל החוברות אשר אפשר להשיגם כי בהספרי' אינם כלל מה שכותב ששאר הספרים יחפשו בחנויות ויודיע לכאן הנה פשיטא שאין הכוונה שיקנו הספרים ע"ח הספרי' דכאן כי אין כאן קרן לכגון דא והרי המדובר הוא שיהי' באופן דחליפין. . .

באג"ק הנ"ל אגרת ד'קפא לאגודה נשובנ"ח סניף מונטריאול.

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

כ"ה אדר תשט"ז . . איז מען ממשיך דעם מזל טוב אויף א גאנץ יאר .

באג"ק חט"ו אגרת ה'שפג מח"י ניסן תשי"ז:

. . מאשר הנני קבלת מכתבו מכתב ברכה . . ולהעיר שביום זה כידוע הוא היום שבו נכנס כ"ק אד"ש בבריתו של אאע"ה בשנת תרס"ב ויום הולדת אביו צוקלל"ה בשנת תרל"ח.

באג"ק חל"ח אגרת ו'תקסט מ"ז מ"ח תשי"ט יום שבו נתבשר על קבלת הספרים בחזרה בתשנת תשמ"ח:

. . והרי הובטחנו אשר בגלל המס"נ הלזו (של רבינו הזקן) על תורת החסידות פסקו בב"ד של מעלה אשר בכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות תהי' יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה . .

באג"ק חל"ח אגרת ו'תרכד מד' טבת ערב יום הבהיר ה' טבת אשר בו ה' דידן נצח:

. . הרי הובטחנו אשר נרות אלו אינן בטילין לעולם, דדין נצח . .

וכן כדאי להעיר ע"פ מש"כ בסה"מ מלוקט ח"ב בהמאמר דאני לדודי בנוגע הדיוק דזה שהמאמר דאלול חל בע' "לב" (בלק"ת) -

שם אגרת ה'תרסב כתוב:

. . ולהעיר ממאמר רז"ל השייכות דהשמות מנחם דוד חנינא וכו' וגאולתן של ישראל . . וכן כדאי להעיר מזמני הפתח דבר דבאתי לגני הא' (תשי"א) ו"א ניסן תשי"א ודבאתי לגני הב' (תשי"ב) כ"ה אדר תשי"ב פתח דבר דספר התניא י"ד כסלו תשי"ד 25 שנה לנישואי כ"ק אד"ש (תרפ"ט-תשי"ד) והפתח דבר דההוספות לתניא מפתחות וכו' ג' כסלו תשי"ד 25 שנה להקישורי תנאים דכ"ק אד"ש וכן הפתח דבר

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

דקובץ מכתבים דתהלים י"ב אייר תשי"ג סיום השנה אחר פטירתו דאחיו דכ"ק אד"ש הור"ח אי"א נר"נ בעל מדות וכו' הרב ר' ישראל ארי' לייב ע"ה נפטר ביום י"ג אייר תשי"ב.

✽

עוד בענין סידורו של אדמו"ר הזקן (גליון)

ה' שמואל נמירובסקי
תות"ל 50

בגליון מה (תקנו) דח"י אלול ע' 17 הבאתי הוספה בנוגע לסידורו של אדמו"ר הזקן, (ע"ז שפורסם בגליון מג (תקנד) ע' 36 ואילך), מאגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק יח ע' שסב, עיי"ש באריכות.

ויש להוסיף בזה עוד מאגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ח"י, אגרת ו'תתקי, ע' תכט מובא וזלה"ק: "במ"ש עוה"פ בהנוגע לענין ובנוחו ... ומובנת הפליאה והתמ' הכי גדולה, כשבאים בשאלה (ואפשר גם בקושיא) בנוגע לרבנו הזקן בעל התניא והשר"ע, המקובל בתוככי כל ישראל, אף בין אלו שנוהגים כרבותיהם הם", עיי"ש בהמשך האגרת.

וממשיך (שם ע' תל, אות ג') וזלה"ק: "ר"ק לא הביא בסידורו, יהללו, ובכ"ז אדמו"ר הזקן הביאו. הנה אפילו באם לא הי' מביאו הר"ק בסידורו, הנה מובא הוא בסידור הר"ש מרשקוב שהוא ע"פ (ומתלמידי) הבעש"ט, וכן בכל הסידורים מתחיל מסידור רב עמרם גאון, ומה זה קושיא על אדמו"ר הזקן?".

✽

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

ח ס י ר ו ת

אופן ההתהוות בדרך ממילא

כרוך שאנאוויטש
תלמיד כישיבה

בקונטרס שבת נחמו ש.ז. מבואר דההתהוות בדרך ממילא, מצד שם הוי', פועל שהנבראים יהיו בטלים במציאות, משא"כ ההתהוות מצד שם אלקים פועל שהנבראים יהיו בבחי' יש כו'.

ולעיר דענין זה (דההתהוות מצד שם הוי' הוא בדרך ממילא) הוא לכאורה אותו הענין המבואר בחסידות, שההתהוות מצד הסובב כ"ע הוא בדרך ממילא, משא"כ מצד ממל"ע הוא בהתלבשות, וכן מבואר להדיא בקונטרס ו' תשרי ש.ז. דההתהוות מצד סובב הוא בדרך ממילא וזה פועל שהנבראים יהיו בטלים במציאות בדוגמת הפעולה הבאה מצד הרצון שענינו הוא לא הוא אלא זה שהרצון נשלם על ידו.

אבל לכאורה צריך עיון לתווק את זה עם המבואר בהמשך תער"ב בכ"מ, ומהם, בד"ה ואלה שמות בני ישראל תרע"ה, ובד"ה אתם נצבים תרע"ה, ובד"ה תצא תער"ב דיש שני אופנים כשמהווים בדרך ממילא הא' הוא ההתהוות מצד סובב, בדרך סבה, ואז אדרבה הוא בבחי' העלם מהנברא, ועל זה אומרים דההתהוות היש הוא מצד סובב.

ואופן הב' התהוות בדרך ממילא מצד האור פנימי ועל זה כתוב בשם הוי' כי הוא צוה ונבראו וזה פועל שהנבראים יהיו בטלים במציאות.

וצריך להבין איך לתווק זה עם המבואר בקונטרס ו' תשרי ש.ז.

ואולי יש להסביר דההתהוות מצד הסובב גופא יש כמה אופנים.

ראש השנה - הי' תהא שנת אראנו נפלאות

וההוכחה על זה, הוא מהמשך תרנ"ט ד"ה לכל תכלה דמסביר שם דאם הי' התהוות הנבראים מגילוי אור הסובב אז היו הנבראים בטלים בתכלית בהעדר המציאות, וגם אם היו נבראים מהעלם אור הסובב, הי' התהוות הכל בבחי' העלם בעצמותו ולא בבחי' גילוי, דמאחר שמקורם הוא בבחי' העלם דהיינו שאינו בגדר גילוי, א"כ הי' ההתהוות שממנו ג"כ בבחי' העלם.

וא"כ מוכח מכל הנ"ל דיש אופן התהוות מאור הסובב שכן פועל בהנבראים שיהיו כמות, וזהו האופן המבואר בקונטרס ו' תשרי ש.ז. והדוגמא לזה הוא **מרצון האדם** כמבואר שם באריכות, (אלא שבזה גופא שני אופנים כמבואר בהמשך תרנ"ט).

ויש אופן התהוות מאור הסובב שאדרבא מכיון שהוא מהוה בדרך סיבה היינו שאינו מצמצם את עצמו להוות ולפעול, הוא בבחי' העלם לגבי הנבראים, ולכן אדרבא הוא פועל שהנברא יהי' בחי' יש.

וזה האופן הוא המבואר בהמשך תער"ב בכמה מקומות, ויש להאריך בזה כר"כ בהחשברה בין שני אופנים אלו.

ואבקש מקוראי הגליון לחוות דעתם בזה.

✿

היחס שבין האור והמאור

הי' יוסף ישעיי בר'יון
תלמיד בישיבה

א. בסה"מ תרמ"ט ע' רלד (ד"ה וידבר גו' אחרי מות): "וזהו א' מהטעמים שהאורות עליונים נקראים בשם אור ולא שפע להורות שהאור הוא מהמאור, כי א"א להיות אור בלא מאור, וכל מקום שהאור מאיר שם הוא המאור עצמו". ובהערת כ"ק אד"ש בשוה"ג: "שם הוא המאור עצמו: צע"ק הכוונה" עכל"ק.

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

וצ"ב, מהי כוונת כ"ק אד"ש בצע"ק הנ"ל, ובפרט שכמ"כ הוא בכ"מ בדא"ח? ובהערות הת' ואנ"ש תות"ל מאנטרעאל גליון א (פ) כ' "א' התמימים" לבאר, דלכאו' האור הוא מחוץ להמאור. אבל ק' לפרש כהנ"ל - כמו שהעיר הת' א.ק. בקובץ הערות במאמרי כ"ק אד"ש אהלי תורה (גליון ח') - דהרי כאן הכוונה שהמאור נמצא במקום האור, והאור מצדו ודרגתו נשאר מחוץ למאור.

ושם כתב הת' הנ"ל לבאר, דהרי"ז שייך להמבואר לפנ"ז במאמר בהשייכות דהאור למאור (משא"כ בשאר המקומות מדובר על הבדלת המאור מהאור; ביטול האור בהמאור וכי"ב), ועפ"ז צ"ב, דעיקר ההדגשה צ"ל בנוגע להמציאות דהאור, משא"כ זה שהמאור נמצא בהאור אינה הוכחה, כי המאור נמצא רק במקום האור, והוא עצמו מובדל מהאור. אמנם ל"מ כן בל' כ"ק אד"ש, וכמו שסיים שם הת' הנ"ל עצמו - שהרי"ז דוחק וכו'.

ואוי"ף - ובפשטות - בהקדם שינוי הלשון בהמבואר בכ"מ להמבואר בד"ה אחרי מות הנ"ל: דבד"ה האומנם ישב אלקים תרמ"ג ס"ט (סה"מ תרמ"ג ע' צט) אי' בזה"ל: "ולא יש מקום אשר יתפשט שם הזיו ולא יהי' נמצא שם המאור ח"ו, אלא בכל מקום ומקום שמתפשט שם הזיו שם ממש נמצא בחי' א"ס עצומ"ה בחי' המאור". ועד"ז בד"ה וידעת תרמ"ז ס"ד (סה"מ תרמ"ו - תר"ן ע' מ) "שהאור א"א להיות בלא המאור, וכמו שהאור זיו מגיע לשם בהכרח לומר שהמאור נמצא שם".

משא"כ במאמר הנ"ל מדגיש: "וכל מקום שהאור מאיר שם הוא המאור עצמו", וע"ז מעיר כ"ק אד"ש: "צע"ק הכוונה" בההדגשה "המאור עצמו", דהרי אין לומר שעצם המאור נמצא בהאור, כ"א שהאור הוא התפשטות וגילוי העצם, וממילא א"א לאור להיות בלא המאור, אבל המאור עצמו אינו נמצא בהאור וכמו שמבאר ומדגיש להדיא בד"ה וידעת הנ"ל בחדא מחתא "שאין לומר שהעצם המאור נמצא בהאור . . רק . . כמו שהאור זיו מגיע לשם בהכרח לומר שהמאור נמצא שם כו".

אמנם בד"ה מן המיצר תרמ"ח (סה"מ תרמ"ו-תר"ן ע' קנט) כ': "ובכ"מ

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

שהמאור עצמו מגיע שם יאיר אורר. אמנם אין הנידון דומה לראי, דשם המדובר להיפך, שבמקום שהמאור נמצא שם נמצא האור, משא"כ בד"ה אחרי מות אי' דבמקום האור נמצא המאור עצמו. וההבדל שביניהם מובן, דבמקום המאור שם יאיר אורו, כי ענין האור הוא לגלות המאור - "דבוק במאור", ומכיון שהמאור נמצא שם ע"כ שהאור גם נמצא שם, אבל המאור אין ענינו להיות במקום האור, אלא דמכיון שהמאור מגלה את המאור נמצא שהמאור - גילוי הוא בהאור, אבל המאור עצמו אינו נמצא שם, ועצ"ע. נוסף לכ"ז - הרי בד"ה מן המיצר שם מדגיש ג"כ: שאין מהמאור בהאור רק שא"א להיות האור בלא המאור.

✿

המשכת יגמה"ר ע"י התורה

ה' שניאור אלמן פכזנר
תות"ל 170

במאמר ד"ה עשרה שיושבים תרפ"ח בס"א מבאר ג' ענינים - ראיות שע"י לימוד התורה נמשכים י"ג מידות הרחמים (א) שע"י הי"ג מידות שבתורה מתגלה טעמים חדשים כי הם כנגד י"ג מידות הרחמים (ב) תורת הרב המגיד שע"י שמשה הזכיר שם א"ל אמר לו הקב"ה ק"ו ואבי' ירק ירק בפני' (ג) מאמרז"ל עה"פ הרועה בשושנה מה שושנה אית בה תליסר עלין אוף כנסת ישראל אית ביה תליסר מכילין דרחמי.

וי"ל שזה שמביא ג' ראיות הם כנגד ג' פעולות של הי"ג מידות הרחמים שנמשכים ע"י לימוד התורה (א) חידוש בתורה עצמה ע"י שמתגלים הי"ג מידות מתגלים ענינים חדשים (ב) חידוש בעולם שנרפאה מרים מצרעתה (ג) חידוש בישראל שמקבלים הי"ג מידות. (וג' ענינים אלו היו במ"ת כמבואר בקונטרס חג השבועות ש"ז).

ועפ"ז אפ"ל המשך הענינים במאמר שמבאר שישנה מעלה ברבים וכדי להסביר זה מקדים שבתורה יש אתעדל"ת ג"כ ומבאר ג' ענינים כנגד ג'

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

ענינים הנ"ל א) יגיעה בלימוד התורה עצמו שע"ז ישנו חידוש בתורה עצמה (וזה כתוב כדרך אגב במאמר ועיין לקמן) ב) שכדי להיות כלי ללימוד התורה צ"ל שינוי הרגילות של הנה"ב וכן של הנחות העולם - פעולת התורה בעולם (וע"ז מבאר בס"ג שזה העיקר שישראל יתנהגו בעולם ע"פ התורה וז"ע דירה בתחתונים) ג) מאמצע ס"ג מתחיל לבאר מעלת המצות שמרמז על השייכות דמצוה ומצוה ובשייכות לזה עיקר הקיום זה בקב"ע ולא בשכל שזה קשור למעלת ישראל דוקא.

ויש להעיר ע"פ המבואר בד"ה יר"ט של ר"ה ואדון עולם (מ"ג) שמה שיש מעלה בכונה פרטית (טעמי המצוה) זה כאשר הקיום לפעול איזה דבר (לתקן רמ"ח איברים דמלכא וכי"ב) אבל כאשר הקיום לפעול רצון חדש למעלה מצד מעלת ישראל נוגע הכונה כללית (ועד"ז בד"ה הוי' לי בעוזרי שבקונטרס יב-יג תמוז תשמ"ז שהמעלה בקב"ע היא בחוקים דוקא שענינה רצון חדש ובפרט ע"י התורה - ובמאמר המוסגר שלכאורה זה סתירה להמבואר בקונטרס י"א ניסן ש"ז שהעיקר הוא עדות שיש כן כונה - פרטית להמשיך למטה וי"ל כדי להדגיש מעלת ישראל מספיק שנמשך הרצון אבל מעלת ישראל צ"ל ג"כ בדירה בתחתונים ולכן מעלת ישראל בשלימות כאשר נמשך למטה ענין של עדות ועפ"ז מובן שבס"ג במאמר עשרה שיושבים באותו סעיף מקשר ענין דירה בתחתונים ומעלת ישראל, ובהמשך לזה מבאר מעלת התורה, שע"ז יודעים המעשה אשר יעשון, ושזה מביא התעוררות לשנות מידותיו, ש"ל שהכונה היא לבאר שהפעולה בעולם היא ע"י התורה, ולא רק הכנה ללימוד התורה, (ועיין לקמן).

ובס"ד מתחיל לבאר ב' ענינים בהתבוננות א) ע"י התורה מתמלאת הכונה העליונה, ב) זוהי העלי' של הנפה"א ש"ל פעולת התורה בישראל ובהמשך לזה שיש מעלה ברבים דוקא, כי זהו אתדל"ע שע"י אתדל"ת, בכל הג' ענינים הנ"ל, ובאופן של מכש"כ (ועיין לקמן), ומבאר שהנתינת כח לזה היא ממ"ת שיש בזה ג"כ ג' ענינים הנ"ל.

והנה י"ל עד"ז במאמר ד"ה עשרה שיושבים תשמ"ב שבמאמר די"ב

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

תמוז ס' ד - ה מבאר ג' ענינים בהמשכה שע"י י"ג מידות הרחמים, (א) הצלחה בלימוד התורה עצמה ע"י היגיעה, (ב) א' שלמעלה מהשתלשלות נמשך ב"ב (גבולי אלכסון כמו שהם), (ג) שה"ב מתעלים לא' וי"ל כנגד ג' ענינים הנ"ל חידוש בלימוד התורה חידוש בעולם (א' הנמשך ב"ב שע"ז מספיק נתינת כח עצמו) חידוש בישראל (שה"ב מתעלה לדרגת הא' מילוי כח העצמות ע"י עבודת ישראל - יחידה).

ומבאר בס"ח, שעיקר הביטול הוא בתפילה וע"ז בתורה, ומבאר שלא מספיק כי באה ההצלחה בידיעת התורה עצמה, ולכן צ"ל יגיעה של שינוי רגילות גם בתורה, (וי"ל, שזה שנמשך בתורה עצמה כולל לא רק חידוש בתורה עצמה, אלא, גם החידוש של התורה בישראל שאין ע"י תפלה וכנ"ל ממאמר קונטרס יב תמוז תשמ"ז, ועד"ז החידוש דפעולת התורה בעולם שיש חידוש בתורה דוקא), וי"ל שזה ע"ד ב' הענינים דרצוא ושוב שתפילה זהר"ע רצוא ביטול, (ע"ד - המובא בקונטרס ר"ח סיון - נעשה) ולימוד התורה שוב, (נשמע ויותר מזה הקדמת נעשה לנשמע שבלימוד שהוא מציאות חכמה גופא בביטול) ויגיעה של שינוי הרגילות זה שהחיבור דרצוא ושוב שבשוב (בלימוד) ניכר הביטול הוא במעשה (ע"ד המעלה דתפלת העמידה בהשתחואה שמתבטל במעשה) ומבאר שע"י העילוי שנתוסף ע"י הביטול ע"י מעשה בפעם הק"א מעלה כל הק' פעמים שלפנ"ז שהרי כל פעם מתוסף סברא וי"ל ק"א עומקים ולאחרי שמגיע בפעם הק"א לשלימות הביטול, מחדיר הביטול הנ"ל בכל הסברות.

והנה עפ"ז שהשייכות דתפילה ותורה יחד זהר"ע רצוא ושוב, הקדמת נעשה לנשמע י"ל שעיקר הכוונה כאן לחידוש בעבודת ישראל, שמתגלה שישראל וקוב"ה כולא חד ולכן מתחברים ב' הענינים דרצוא, ודוקא כפי שפועלים בעולם עיין בקונטרס ר"ח סיון - חג השבועות ש"ז) ומדויק שע"י הפעם הקט"ו מבאר בהמאמר, "גם הלימוד דמאה פעמים שלפנ"ז הוא באופן של עבודה", (וכנ"ל י"ב נכללים בא' מרמז על עבודת ישראל).

וי"ל שזהו מה שמבאר בס"ט הדיוק בתורת הרב המגיד משה בתפלתו, שה"עיקר בתפילה ואח"כ בתורה ולכאורה הרי עיקר תורת הה"מ היא ע"י שמשותפת כל שם א-ל נמשך מדה"ר ולמה מדייק ממילה א' משה בתפלתו שכאן הדגש הוא על פעולת התפילה והק"ו במשה רבינו עצמו

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

לא רק במרים (וההסבר הלאה בענין הקאפיטלאך תהלים עין לקמן).

ועפ"ז אולי יש לבאר מה שמביא בס"י תורת הבעש"ט שכל מה שאדם רואה או שומע יש בזה הוראה בעבודת ה', ואח"כ תורת הה"מ שכל מה שרואה ושומע וכל מקרה שיקרה לאדם הוא בשביל עבודת ה', וי"ל, שתורת הבעש"ט שהעולם נמצא במציאותו והאדם לומד ממנו, (ע"ד הא' שנמשך ב"ב שבי"ב יש המעלה במציאותו), וזה ע"ד פעולת התורה בעולם שיהי' כראוי עד שיהא מלמד לאדם ותורת הה"מ היא שלא רק שתאדם לומד מזה הוראה אלא שזה בשביל עבודת ה' (ולכן מוסיף כל מקרה שמקרה זה לא דבר ממשי אלא האופן שדבר מסוים קרה, כי ממצאות מסוימת זה כבר נכלל במה שהאדם רואה), שענינו לסייע להאדם וזה מראה מעלת ישראל (ע"ד שה"ב מתעלים בהא').

וזהו מה שמוסיף שעאכ"כ בענינים בתורה שהם באופן של מקרה שיש בהם הוראה הכונה שלא מוסיף חידוש בתורה עצמה אלא הוראה לאדם למעלת ישראל, וזהו שמסיים שמזה שמשם א"ל נמשך ק"ו הוא שהתורה היא חומר לגבי תפלה בפרט הזה של מעלת ישראל, (כדלקמן).

ועפ"ז יומתק מה שמדייק שזה כביכול מקרה במאמר כי פרט זה מובא בתורת הה"מ שמדבר במעלת התורה בעולם ובמקרה למידים גם על מעלת ישראל, וזהו מה שמבאר במאמר שמעלת התורה על תפילה היא בפרט הזה שהיהודי הוא בעה"ב על ההמשכה שזוהי מעלת ישראל (ולהעיר שיש פה ב' פרטים הפכיים מצד א' ענין הביטול ומצד ב' שבעה"ב וזהו מעלת ישראל שהקדימו נעשה לנשמע שמציאות וביטול כאחד כמבואר בקונטרס ר"ח סיון ש"ז).

ובס"א מבאר ב' פרטים א' שהוא בעה"ב לא רק על ה"ג מידות שע"י התורה אלא בעה"ב על ההמשכות שע"י תפלה (וי"ל כי הם מציאות א' רצוא ושוב) ויותר מזה שבתפלה בהמשכה יש ב' חידושים שממזב של מלמטה למעלה ושלמטה מהשתלשלות מקבל המשכה מלמעלה למטה ולמעלה מהשתלשלות ובתורה החידוש הוא רק א' שממזב שהוא בעה"ב על דרגה מסוימת הוא נהי' בעה"ב על דרגא יותר געלית, ז"א שמעלת ישראל שבעה"ב כלל לא קשור לתפילה, וזה החידוש שבתורה

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

במעלת ישראל (ו"ל שמה שאומר בס"ב שבזה שבעל המאמר נתן המאמר עשרה שיושבים עשה כא"א לשליח שיצליח בשיעורים בהמשכות הכוונה היא שהיהודי הוא יותר בעה"ב על ההמשכה ולהצליח בזה.

והנה במאמר די"ט תמוז מבאר שעיקר המשכה הוא בתפלה מצד ענין הביטול ומוסיף (שלא כתוב במאמר די"ג תמוז) שבעיקר זה בתפילה שלא לצורך לימוד התורה, ו"ל שמה שנתבאר (עד כאן) במאמר די"ב-י"ג תמוז, שיש מעלה בתורה, היתה הכונה בנוגע לפעולת התורה בישראל, וכאן מבאר בנוגע למעלת התפילה והתורה בנוגע לפעולה בעולם, ו"ל שזהו החילוק בין תפלה של צורך לימוד התורה לתפלה מצ"ע, תפלה לצורך לימוד התורה, הכונה שבתפלה זהו הרצוא, ובתורה זהו השוב (הקדמת נעשה לנשמע - מעלת ישראל) והתפלה מצ"ע היא בקשת צרכיו לפעול בעולם (ועפ"ז יש להמתיק המבואר בהערה 24 שבקשת צרכיו זה לא ענין אחר כי כאן מדובר אודות הפעולה של התפלר בנוגע לענין של פעולה בעולם - דירה בתחתונים), וזה מה שמבאר בסוף המאמר ס"ו-ז שגם בפעולה בעולם יש מעלה בתורה, (נוסף למה שנתבאר במאמר די"ב-י"ג תמוז בנוגע לפעולת התורה בישראל), שהדירה בתחתונים שע"י התורה נפעלת ע"י התחתון, ויש בזה יותר נתינת כח העצמות, (ו"ל שגם בזה יש מעלת ישראל כפי שרואים שמעלת ישראל היא ניכרת בענין של דירה בתחתונים וע"י שישראל פועלים בעולם יש בזה חידוש לגבי פעולת התורה בעולם, כי התורה היא בא"ע משא"כ ישראל בפעולה שיש לה שייכות לעולם הם פועלים בעולם כי נתינת כח העצמות היא בדרגא זו וזהו ע"י הביטול, ועיין בקונטרס חג השבועות ש"ז).

וי"ל שמה שמבואר בס"ד-ה בענין ב' הקאפיטלאך ק"ב-ק"ג, י"ל שבס"ד מבאר שענין התפילה והתורה שבקאפיטל ק"ב היא שהתפילה אין לו שום מבוקש ועי"ז פועלים ששרש התורה מתגלה בתורה ו"ל שזהו מעלת התורה מצ"ע שע"י ה"ג מידות מתגלה שרש התורה, (ואולי יש להוסיף, שלכן מבאר שזהו הדרגא דאהבה דעמך לא חפצתי ועי"ז יש נתינת כח מאדמר"ר הזקן שאע"פ שמעלה זו שיהודי הוא בעה"ב היא בתורה כמבואר בסוף המאמר הקודם, זה בתורה שענינה לגלות מעלת ישראל, וכאן מדובר התורה מצ"ע, ובזה גם בתפלה יש מעלה שהוא

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

בעה"ב ע"י נתינת כח מאדמ"ר הזקן), ובסעיף ה' מבאר מעלת התפילה והתורה בנוגע לפעולתם בעולם (ובישראל), שלכן מעלת התפילה שכל עניני העולם נמצאים אבל בביטול ומעלת התורה היא שהלימוד דהאדם בביטול לדבר ה', (וכן שכל האדם בביטול) ובפשטות יותר משמע שמדבר על מעלת התורה והתפלה בישראל, ועפ"ז יומתק שזה שהלימוד בהבנה והשגה הוא בביטול זה.

ואח"כ בס"ו מבאר שהעיקר היא מעלת התורה בעולם (אבל להעיר שהענין דעל כל דיבור פרוח נשמתן הוא שכל דיבור ביטול יותר נעלה ועי"ז הפעולה בעולם היא ביותר תחתון, כמבואר בשיחת ש"פ שלח ש"ז).

(וצוד יש להעיר שבמאמר א' הוכיח שיש מעלה בתורה על תפילה מזה שהלימוד הוא באופן דק"ו (מקרה) ובמאמר השני מוכיח (בס"ב) מזה שבפסוק בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתך יש ב' פירושים, פש"מ (תושב"כ) על בהמ"ק וברכת כהנים ותושבע"פ על תורה וי"ל שבמאמר א' פעולת התורה בישראל וזה רמז ומקרה כנ"ל, והמאמר זה, זה בעיקר על פעולת התורה בעולם וזה נרמז בפסוק הנ"ל, כי ההמשכה דברכת כהנים ענינה פעולה בעולם - ויש להעיר שזהו גם הסיום המאמר א' וראי' להנ"ל שהפעולה בישראל והפעולה בעולם קשורים זב"ז).

והנה בסעיפים ח-ט-י מבאר שבהמשכה שע"י בירור ניצוצות ישנה מעלה שההמשכה שלמעלה מהשתלשלות היא באופן קבוע ואח"כ מבאר שע"י בירור התחתון ביותר מגיעים לראי' באלקות, ומבאר שזה (גם) המעלה דראי' באלקות ומשמע שכולל המעלה באופן דקביעות), הוא בלימוד התורה עם זולתו שגם עי"ז מתבררים הניצוצות ומסייעים לו ובפרט בעשרה ש"א מבאר לשני את ההסבר שלו וי"ל שנמצא שבלימוד התורה עם זולת ישנם כל ג' הענינים, פעולה בתורה שמתוסף ביאור נוסף, מעלה בפעולה בעולם בירור הניצוצות ומעלה בישראל שמגיעים לראי' באלקות וכל ג' ענינים אלו יותר נעלים מאשר בתפילה שלא בקביעות (כי גם בתפילה דברים זה באופן של בקשה) וגם אין בירור הניצוצות בדברי רשות שנשארים רשות ואין מגיעים לראי' באלקות.

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

ווי"ף שעד כאן ביאר שהתורה בב' הענינים יותר נעלה מתפלה פעולה בישראל - בעה"ב על ההמשכה, פעולה בעולם יותר דירה בתחתונים, ולפי מה שנתבאר פה י"ל שבתורה עצמה יש חידוש שאין בתפילה כי מגיע לדרגת ראי' בתורה, וי"ל שבזה דוקא רואים המעלה של תורה דרבים כי המעלה שבעה"ב היא גם בתורה דיחיד ועד"ז הפעולה דפעולה בעולם שע"י מעשה התחתון אבל החידוש בתורה עצמה שלומד באופן דראי' אין בלי תורה דרבים, (עכ"פ) וי"ל, שלכן מוסיף בסוף ס"י שיש עוד מעלה ברבים שנעשים מציאות חדשה מציאות של ציבור לרמז שענין הביטול יש בתורה עצמה בזה שמתבטל מציאותו, וכל מציאותו היא המציאות דרבים, ול"צ להגיע לתפילה וכן מה שממשיך בסי"א שע"י ההתמסרות לשליחות שזהו ענין הביטול של כל המציאות בתורה (עצמה).

יגעת ומצאת

בקונטרס י"ב-ל'ג תמוז ס"ד מבאר שביגתי ומצאתי יש ב' ענינים ההצלחה בידיעת והבנת הענין שהתייגע בו ע"ד אתדל"ע ממקום שלשם הגיע אתעדל"ת, (ושההצלחה בידיעת התורה היא במקום שלא התייגע בו כלל ע"ד הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו ממקום אחר, ע"ד אתערותא דלעילא מצ"ע שאתעדל"ת אינה מגעת לשם, ואעפ"כ זה ע"י עמל האדם ובהערה 41 מבאר שלכאורה אם בא ע"י עמל האדם איך אפ"ל שזה כעין אתדל"ע מצ"ע ומבאר - שיש שייכות כללות ולכן נקרא שע"י עמל האדם, אבל בפרטיות ענין אחר אתדל"ע מצ"ע, (ע"כ תוכן מהדברים).

ואולי יש להוסיף ביאור שהענין הא' הצלחה בענין שהתייגע עד"מ כשאדם מתייגע בהלכה פרטית והצלחה היא שמוצא עומק בזה ולא רק נוגע להלכה זו אלא לכל הענין כולו וא"כ זה מציאה שלא לפ"ע שהתייגע בדבר פרטי ומצא סברא שבעצם לגבי סברא זו כל הענינים וההלכות הם לו נפרדות אלא מציאות (חדשה מציאות) אחת אבל אעפ"כ בא ע"י יגיעה שהתעמק וזה הביא למציאת עמקות חדשה.

ראש השנה - הי' תהא שנת אראנו נפלאות

אמנם ישנו אופן ביגיעה שאינו שייך לעמקות בדבר כגון א' שלומד בדיבור או שחוזר על כל הלכה פעמים רבות (וי"ל שזהו מה שכתוב ברש"י סנהדרין צט, ב בפירוש מאחד"ל הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו במקום אחר שזה נלמד מהפסוק "נפש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו", ורש"י ד"ה כי אכף עליו פיהו, מביא ב' פירושים וז"ל: "מפני שהוא משים דברים בפיו תמיד, כאוכף שעל החמור, ל"א... כך החוזר על התורה נעשה לו סדורה בפיו" ובשכר זה מגלים לו טעמי תורה ועמקות חדשה, א"כ נקרא אתדל"ע מצ"ע כי הוא לא התייגע להבין עומק והטעם אבל בא ע"י עמל האדם בזה עצמו בהלכה זו עצמה.

וי"ל שענין זה מרומז בדברי הגמ' מ"ק ה, א בפירוש הפסוק "ושם דרך אראנו בישע אלוקים" (תהלים נ) "אריב"ל כל השם אורחותיו זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה שנאמר ושם דרך, אל תקרי ושם, אלא ושם דרך אראנו בישע אלוקים רבי ינאי הוה לי' ההוא תלמידא דכל יומא הוה מקשה לי', בשבתא דריגלא לא הוה מקשי לי', קרי עלי' ושם דרך אראנו בישע אלוקים".

ובחידושי אגדות מהרש"א "וקאמר דבכל יומא דהוי שם תלמידים בבהמ"ד והי' לומד ודורש להם דברים שאינם פשוטים ואפשר שהי' בהן להקשות קושיות הסותר או קושיות היתור אבל בשבתא דריגלא שהי' שם קיבוץ המון עם הי' דורש להם דברים הפשוטים לתלמידים אלא שלא היו פשוטים להמון עם ובודאי של הי' בהן קושיות הסותר כיון דדברים פשוטים הן וכן לא הי' בהן קושיות היתור דגם שהם פשוטים לתלמידים צריכים הם להמון עם וקאמר בזה התלמיד דהוה מקשי לי' בכל יומא והשתא לא הוה מקשי משום דהדברים פשוטים הם לו א"כ למה הוא בא בשבתא דריגלא לבהמ"ד שהרי לא הי' צריך לדברים הפשוטים וקאמר דמ"מ הוא בא דשם לו הדרך דהיינו שהי' שם ומחשב לו שכר הליכת הדרך מביתו לבהמ"ד וקאמר דשכרו הוא דאראנו בדבר חידוש בישע אלוקים דהיינו בסעייתא דשמיא הגם שבכח שכל האנושי לא הי' בדברים אלו רק דברים פשוטים אראנו בישע וגו' דהיינו בסעייתא דשמיא נפלאות מתורתו וע"ד זה הבא לטהר מסייעין אותו מן השמים" עכ"ל.

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

ומבואר מזה שביגיעה שהלך לשמוע הד"ת זכה לראות חידוש שאין שכל אנושי מצ"ע יכול לקבל א"כ מצד א' כעין אתדל"ע מצ"ע ומצד ב' ע"י עמל האדם, ויש להוסיף שע"פ המבואר במאמר במעלת התורה דרבים (ובפרט ע"פ המבואר בקונטרס י"ט תמוז ס"י שע"י רבים נעשה מציאות חדשה) י"ל שזה שהלך לריגלא לשמוע תורה דרבים (המון עם) לכן זכה לאתדל"ע שלא לפי ערך האתערותא דלתתא שהי' לא בעמקות אלא בתורה דרבים.

ע

בענין תק"ש בשבת

ה' עקיבא ג. וואגנער
תת"ל סדד

בענין השאלה בכמה מאמרי חסידות בהא דיר"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה משום גזירה דרבה דהכל חייבין בתק"ש ואין הכל בקיאים בתק"ש גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבידנו ד' אמות ברה"ר.

והרי מצות תק"ש היא מ"ע דאורייתא והאיך ביטלו אותה משום גזרה שמא יעבידנו (ראה ד"ה יר"ט של ר"ה תשמ"ג (סה"מ מלוקט ע' תנא) וש"נ, לקר"ש ח"ז שיחה לחה"פ וש"נ, לקר"ש ח"ב שיחה לשבת הגדול וש"נ).

יש להעיר ממ"ש הצל"ח ר"ה כט: "לכאורה צלה"ב אין בשביל שבות שמא יעבידנו ד' אמות ביטלו תק"ש בשבת דבר שעניי כל ישראל תלויות בו לעורר רחמים"

ותוכן תירוצו דבשבת אין צורך בתק"ש משא"כ ביר"ט, ע"ש, ובאתי רק להעיר.

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

השם א"ל הוא ענין החסד

במה דמבואר בכ"כ מאמרים דשם א"ל הוא בחסד שנא' א"ל הוי' ויאר לנו וכו' אולי יש להעיר ממ"ש בשו"ת אבנ"ז סי' ת"ל אות ט' "וא"ל הוא חסד כדמוכה במכילתא מקרא דא"ל אלי למה עזבתי דאין אומרים למדת הדין למה וכו'", ע"ש, ובאתי רק להעיר.

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

בפרש"י נצ"זי כט, יא

יוסף הכהן פריזמאן
תלמיד בישיבה

בפרש"י (נצבים כט, יא) ד"ה לעברך בברית: דרך העברה כך היו כורתי כריתות עושין מחיצה מכאן ומחיצה מכאן, ועוברים בנתים כמ"ש העגל אשר כרתו לשנים ויעברו בין בתריו ע"כ (פסוק זה הוא בירמי' פרק לד פסוק יח).

עד"ז בברית בין הבתרים (לך טו, י) בד"ה ויבחר אותם מפרש רש"י, וז"ל: "ודרך כורתי ברית לחלק בהמה ולעבור בין בתריה כמה שנא' להלן "העוברים בין בתרי העגל" ע"כ (פסוק זה הוא בירמי' פל"ד פסוק יט).

ולכאורה דורש ביאור, מה שמשנה רש"י בהפסוקים בכלל, ובפרט מה שהביא הפסוק האחרון - ראשון, והפסוק הראשון - אחרון.

גם בתוכן הענין, בברית בהב"ת כשהמדובר בחלוקת הבהמות, הי' מסתבר להביא פסוק "העגל אשר כרתו לשנים"?

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

בפרש"י נצ"י ל, טו

ה'י' שנ"ז פבזנר
תות"ל 110

בפרשתנו (פ' נצבים ל, טו) מעתיק רש"י התיבות "את החיים ואת הטוב" ומפרש "זה תלוי בזה אם תעשה טוב הרי לך חיים ואם תעשה רע הרי לך המות והכתוב מפרש והולך היאך".

וצריך להבין:

א) מה ק' לרש"י בפסוק זה (וא"א לומר שחיים וטוב הם כפל לשון או ייתור כי הם ב' ענינים לכאורה - חיים היפך האבדון והמות - ובזה גופא טוב חיים טובים ומבורכים וכי"ב).

ב) בפשטות טוב הכונה לטובה וברכה מיוחדת, ורש"י משנה פירוש זה בטוב ומפרש שהכונה בטוב היא לדרך הטוב - "תעשה טוב".

ג) למה רש"י צריך להוסיף "הכתוב מפרש והולך היאך"? (ובמיוחד שכא"א שקורא המשך הפסוקים רואה את זה בגלוי).

ואולי אפ"ל קצת ביאור, דלכאורה הפסוק ר"ל 2 דברים הפכיים זא"ז, 2 דרכים שונים - חיים כנגד המות והטוב כנגד הרע. ולכאורה הול"ל "החיים והמות הטוב והרע" שבזה יותר מודגש שיש כאן ב' דרכים; ואפילו אם נאמר שיש כאן 2 דברים לכא"א מהדרכים, חיים וטוב כנגד מות ורע, א"כ הול"ל "החיים והטוב והמות והרע" ולמה אומר את החיים ואת הטוב שמפרידים ביניהם - הרי הם ענין ודרך א'.

וע"ז עונה רש"י שהחיים תלוי בטוב: אין כאן ענינים הפכיים בב' ענינים, שכאן רק 2 קצוות - חיים ומות. ומה שכתוב טוב ורע - אין זה מצב

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

של חיים טובים או חיים רעים, רק שהם הסיבות לחיים ומות, שהחיים תלוי בטוב והמות תלוי ברע.

אלא שעדיין ק"ק שהרי לומר שזו הכוונה בפסוק במלה "טוב" - דרך הטוב, יותר דוחק מהקושי שיש אם נפרש שטוב הכונה שבחיים גופא ה'י' טוב, ואע"פ שאין זה דרך הפסוק; אבל יותר מובן בפשיטות הכתוב מהפירוש שכתב רש"י?

וע"ז עונה רש"י "והכתוב מפרש והולך היאך" שכך - כפירוש רש"י שהטוב זהו הסיבה לחיים - כך מוכח בהמשך הכתובים, וכמו שרש"י מדגיש בהמשך הביאור בזה (ע"פ סדר הכתובים):

פסוק ט"ז "אשר אנכי מצוך היום לאהבה" פירש"י "הרי הטוב יהי' תלוי" (ומעתיק התיבות) "וחיית ורבית" ומפרש "הרי החיים". וי"ל שמהתיבות שהעתיק רש"י מוכח כפירושו הנ"ל, שלכאורה אפ"ל פירוש פסוק טז בב' אופנים: (א) שיש פה תנאי וברכה שאם נקיים המצוות אז נזכה (א) חיית (ב) רבית (הטוב - חיים טובים); או (ב) (מתאים לפירוש רש"י): (א) קיום המצוות (דרך הטוב) (ב) והשכר ע"ז (וחיית ורבית), ומלשון הפסוק משמע כפירוש הב' שזהו פירש"י, מהמילים אשר אנכי מצוך היום לאהבה: א"א לפרש כפירוש הא' שזהו תנאי, דא"כ הול"ל "אם את אשר אנכי מצוך היום תעשה" והפסוק אומר הלשון אשר אנכי שמשמע שמפרש מה שאמר קודם שהכלים הוא אשר אנכי מצוך ובזה גופא מתחיל לאהבה, לא לשון תעשה, שזהו שלימות קיום הטוב מאהבה.

ועוד הוכחה מהמילים וחיית ורבית: אם זהו פירוש ב' הענינים חיים וטוב הי' הפסוק צריך להדגיש שזהו ב' ענינים (כמו שחילק מקודם חיים וטוב); וכיון שכתובים בהמשך א' - וחיית ורבית - משמע שזהו ענין א' - החיים - כפירש"י.

עד"ז פסוק י"ז "ואם יפנה לבבך" פירש רש"י "הרי הרע", כי גם כאן אפ"ל ב' פירושים: לשון תנאי, כדי שאם תעשו כך תקבלו ח"ו ב'

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

דברים רע ומות שכתובים בפסוק הבא; או אפ"ל כפירוש רש"י שזהו הפירוש של המלה "הרע" הכתובה מקודם, וע"ז מעתיק רש"י המילים ואם יפנה לבבך שמשמע שזהו הפירוש של הרע.

ואולי אפ"ל הביאור, כי אם רק תנאי א"כ צריך להתחיל ואם לא תשמע ויפנה לבבך לאלוקים אחרים וכו' להדגיש הסיבה העיקרית שגורם לרע (שלא רק שלא אוהב הקב"ה אלא שעושה רע); ומזה שהכתוב מתחיל ואם יפנה לבבך משמע שזהו תיאור של הרע שכתוב קודם, ששלימות הרע (להיפך מהטוב) שהעבירות לא במקרה או בלי רצון אלא ברצון והלב.

פסוק יח מעתיק רש"י "כי אבד תאבדון" ומפרש "הרי המות", שגם כאן אפ"ל בב' אופנים: (א) אבד תאבדון - מות, (ב) לא תאריכון ימים על האדמה - רע - חיים רעים גלות וכו'; אבל מזה (כמו שמעתיק רש"י) שמתחיל כי אבד תאבדון ישר בעונש הקשה, משמע שמתאר המות שפירש מקודם, כי אם ב' דברים הול"ל קודם העונש הקל.

re

בפרש"י נצו"י כט, כא

הרב וו. ראזענבלום
תושב השכונה

בפירש"י ד"ה הנסתרות לה' אלקינו (כט, כא): "... נקוב על לנו ולבנינו שאף על הנגלות לא ענש את הרבים עד שעברו את הירדן משקבלו עליהם את השבועה בהר גריזים ובהר עיבל ונעשו ערבים זה לזה", עכ"ל.

צריך עיון, למה אין רש"י מזכיר שגם על עי"ן שבעד נקוב, ולכאורה עיקר הדרשה משם.

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

ועיין בתורה תמימה שמפרש, וז"ל: "...זה מרומז בעי"ן שבעד לומר שלא עד עולם ממש, כלומר מהיום עד עולם אלא משעברו את הירדן".

וגם צריך עיון, למה בכלל צריכים ניקוד על "לנו ולבנינו", מאחר שיש ניקוד על העי"ן.

ולמה אין נקוד גם על הד' של "עד".

והי' לו לרש"י לפרש כל זה.

ועיין בתוספות סנהדרין דף מג: ד"ה אמר לי'.

ב ג ד ה

בהמשך לגליונות מג-ד (תקנד-ה)

הנני מביא את השינויים בהמשך הפרק

הרב שאול שמעון דויטש
תושב השכונה

שם, הלכה י' מובא וז"ל: "ויש מאכלות שהם רעים ואינן כמו אלו . ובני יונה הקטנים", ע"כ. ולמה הדיוק כאן הוא בני יונה הקטנים. דהרי על יונים כתב הרמב"ם במכתב הנ"ל (שער א' אות ו') וז"ל: ". אשר ראוי שיכין מהם מי שירצה התמדת הבריות הם . . והיונים". ע"כ.

שם, הלכה יא מובא וז"ל: "לעולם ימנע אדם עצמו מפירות האילנות ולא ירבה מהן ואפילו יבשין ואין צריך לומר רטובים. אבל קודם שיתבשלו כל צרכן הרי הן כחובות לגוף, וכן החובים רעים לעולם, וכל הפירות

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

החמוצין רעים ואין אוכלין מהן אלא מעט בימות החמה ובמקומות החמים, והתאנים והענבים והשקדים לעולם טובים בין רטובין בין יבשין ואוכל אדם מהם כל צרכו, ולא יתמיד אכילתן אע"פ שהן טובים מכל פרי האילנות" ע"ל.

ובמכתב הנ"ל (בשער א' אות י"ג) וז"ל: "ולגאלינוס מאמר, אמרו על צד המוסר לאדם, שהוא בתכלית האמת בו יזהיר האנשים שלא יאכלו הפירות: ואמר, כי ה' לו מנהג שתהיה לו קדחת בכל שנה ואביו צוה לו, שלא יאכל פירות כלל, וניצל מן הקדחת בשנה ההיא! ואחר כן הנהיג כל ימיו שלא יאכל פירות, ונשבע, שלא היתה לו קדחת מאז ועד היום שעשה את המאמר ההוא אלא פעם אחת קדחת-יום, ואשר זכרו הוא האמת, כי לחות הפירות הם חומר הקדחת. ולא יקשה עלינו היות ואנשים רבים יאכלו הפירות ולא יהי' להם הקדחת, כי להרגלים ולגבולים משפטים אחרים (הערת המעתיק: כוונתו שאין ללמוד מזה על הכלל). . אלא הכוונה היא להודיע, כי הפירות רעים בכלל, ושימעיט מהם, ולא יערבם עם המאכל בשום פנים, ושיאכל מהם כל מרכך ומלחלי (המרככים את הצואה הערת המעתיק) כגון האגסים והענבים והתאנים לפני המאכל, ולא יקח המאכל אחריהם עד שיצאו מן האיסטומכא . . ואולם הפירות היבשים, כמו הצמוקים היבשים והתאנים היבשים וגרעיני הפסתוק וגרעיני הלזים אינם רעים, אבל ישובח הטיבול בהם עם המאכל וכל שכן הצמוקים והפסתוק, כי הם מועילים לכבד מאד, ו"בריאות הכבד היא חיותינו" כמו שאמר גאלינוס ג"כ. וכן לקחת מעט ממני המתיקה אחר המאכל טוב מאד, יתן כח לאיסטומכא להחזיק המאכל ולבשלו. ע"כ.

שם, הלכה י"ב מובא וז"ל: "הדבש . . רע לקטנים ויפה לזקנים וכל שכן בימות הגשמים" ע"כ.

ובמכתב הנ"ל (בשער א' אות ט') אינו מחלק בין ימות החמה לימות הגשמים, וז"ל: "והדבש מזון טוב לזקנים, ורע לבחורים, וכל שכן למי שמזגו חם (פי' נוח לכעוס - הערת המעתיק) כי ימהר להשתנות מרירה אדומה". ע"כ.

צ"ב למה לא הביא הרמב"ם חילוק בין אדם הנוח לכעוס לאדם פשוט ובפרט שמאריך בפרק א' על הנהגות של אדם שנוח לכעוס.

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

שם, הלכה י"ז מובא וז"ל: "כשיצא אדם מן המרחץ ילבש בגדיו ויכסה הראש בבית החיצון כדי שלא תשלוט בו רוח קרה ואפילו בימות החמה צריך להזהר" עכ"ל.

ובמכתב הנ"ל (בשער ה' אות י"ב) וז"ל: "והטוב בו הוא שיזהר וישמור מן הנוזלים בחורף ובקיץ, ושילבש האדם בגדיו בהיותו עוד בתוך המרחץ, וישמור ראשו לעולם מן הקור החזק המביא לנוזלים, וכן מן החום החזק, שיתין את המותרות הנקרשות אשר במוח וירדו, והם הנוזלים החדים. וכל הנוזלים החמים והקרים לרוב יישפכו לחללי הריאה וימלאום אותם פתאום לרוב הליחוח היורדת ומפני חולשת האבר המקבל ותחליש את כוח הדוחה מהמוציא אותה ע"י השיעול, ותחניק את האדם, וימות, או יחדש לו חולי העמידה שהוא קוצר הנשימה עד שלא יוכל לשכב, ופעמים ירדו לחלל האיסטומכא, ותחדש הגרת המעיים, וזה הוא חולי קשה להרפא, ופעמים ירדו אל קשרי הפרקים ויחדש כאב הפרקים, ופעמים ירדו לגופי האיברים הפנימיים לחלליהם, ותחדש מוגלה באבר ההוא, ותחדש מוגלת היותרת מוגלת הריאות, ומוגלת הכבד מוגלת האיסטומכא או מוגלת שאר האברים ולזה צריך שמירה מן הנוזלים".

שם, בהלכה יט מובא וז"ל: ולא יבעול אלא כשימצא גופו בריא וחזק . . לא יבעול אדם והוא שבע, ולא רעב, אלא אחר שיתעכל המזון שבמעיו. עכ"ל.

ובמכתב הנ"ל (בשער ד' אות ט') וז"ל "ואין ראוי לו לאחד כל האנשים שיבעול לפני עיכול המאכל באיסטומכא, ולא בהיותו רעב או צמא או שיכור או אחר צאתו מן המרחץ ולא אחר התנועעות ולא לפני, ולא לפני הקזה ביום אחד (פי' לא יקיצ ויבעול באותה יום - הערת המעתיק) ולא אחריה ביום אחד. וכל מי שיחפוץ תמידות הבריאות, יעביר מלבו זכרון המשגל בכל יכלתו. ע"כ.

וצ"ב למה לא הביא הרמב"ם בספר היד שלא יבעול אחר התנועעות או לפני כמו שמביא במכתב.

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

ואפ"ל דכיון שזה תלוי באדם אם הוא זקן או צעיר כפי שמביא הרמב"ם בעצמו (בהמכתב שם) "כי יש מי שיזיקם רבים ומהם שיזיקם מעט הנזק והזיקו לבחורים אשר גופם לח - מעט, והזיקו לזקנים ולקמים מחולי וכל מי שמזגו יבש - הזיקו רב מאד". אבל עדיין צ"ע דהרי אפי' לבחורים יש קצת היזק? וצ"ע.

שם, בהלכה כ' מובא וז"ל: "כל המנהיג עצמו בדרכים אלו שהורינו אני ערב לו שאינו בא לידי חולי כל ימיו . . ואינו צריך לרופא" ע"ל.

ובמכתב הנ"ל (בשער ב' אות ב') מובא וז"ל: וכבר התבאר, כי האדם צריך אל הנהגת הרופא על כל ענין ובכל עת. ע"כ.

אבל באמת זה אינו סתירה כי במכתב הרמב"ם מדגיש הנהגת הרופא וזהו כמו שמבאר כאן סדר הנהגות הבריאות משא"כ בספר הי"ד מדבר אודות רופא בשביל חולי. וד"ל.

רע

בענין נט"י לנשיאת כפים ביוהכ"פ

ה'י' אר"י ל"ב קאפלאן
תלמיד בישיבה

בשו"ע אדה"ז סי' תר"ג ס"ו כתב וז"ל: וכן כהן העולה לדוכן נוטל ידיו אע"פ שנטל ידיו קודם התפלה וכו' כיון שאינו מתכוין לתענוג ולפיכך וכו', והשמיט כאן הדין שהזכיר כמ"פ לעיל שנט"י הוא רק עד סוף קשרי אצבעותיו, ומזה יש לדייק דדין הנטילה דכהן ביוהכ"פ הוא כבכל השנה, ובפרט מסיום ההלכה "ולפיכך", שכל שאינו לשם תענוג מותר.

אך באמת יל"ע בזה דאדה"ז סתם דבריו, כדרך שסתם הרמ"א דבתחלת

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

ס"ג הביא הדין דסוף קשרי אצבעותיו ולבסוף בדין כהן העולה לדוכן לא פירש, ונחלקו האחרונים בזה, בס' יפה ללב ח"ב האריך לפלפל וסיים "ובכן האי דכתב מור"ם וכן כהן העולה נוטל ידיו וכו' ר"ל ע"ס קשרי אצבעותיו וכמ"ש בפירוש לעיל מזה בסעיף זה מור"ם עצמו ולכן לא הוצרך לבארו, דתיבת וכן שכ' כאן, קאי נמי אריש דבריו שכתב לעיל בסעיף זה ורוחץ עד סוף קשרי אצבעותיו, וגם אני שמעתי על כהני חשיבי שנזהרים בכך". ועי' ג"כ בפרמ"ג שס"ל רק ע" קשרי אצבעותיו. אבל בס' ושב הכהן סי' ג' כ' וז"ל "ומ"ש הרמ"א וכן כהן וכו' היינו דלענין זה שוין שבשניהם נוטלים לידים, אבל לענין מקום הנטילה אינם שוים דשם אינו נוטל רק עד סוף קשרי אצבעותיו כו' אבל לעלות לדוכן דלכרע צריך ליטול עד מקום חבור היד עם הזרוע, ה"ה ביר"כ דינא הכי".

ועי' בילקוט יוסף ע' פט סק"י שהביא הרבה מן האחרונים שס"ל ליטול עד סוף הפרק וכ"פ בקיצור ש"ע, ובמטה אפרים ס"ח ובאלף למטה שם סק"ט הוסיף גם שכן משמע מלשון הרמ"א שסתם הדברים, שלכן כתב ליטול עד הפרק, וכ"פ במשנ"ב סק"ז.

אמנם בכף החיים אות ט"ו כ' דדעת הרמ"א היא רק עד קשרי אצבעותיו והוסיף שכן נראה דעת אדה"ז ס"ו ודה"ת, מדלא פירשו עד הפרק, אן לפי נטיית דעת רוב האחרונים לכאורה יש לדחות דבריו.

והנה בתשובות וביאורים ע' 225 כ' כ"ק אדמו"ר שליט"א לענין אם כהנים שנט"י לנשיאת כפים אם צריכים ליטול ידיהם קודם הבדלה וכו' עיי"ש שנראה דזהו דבר הפשוט שנט"י דכהן הוא עד פרק הזרוע, וצ"ע.

רע

שבועת שכיר

הרב יעקב זאב ראטענשטרייך
חבר הכולל שע"י מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

בסוף פ"א מהל' שכירות כתב הרמב"ם בהל' ט' "שכיר הבא לישיבע אין

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

מחמירין עליו... ולכל הנשבעין אין מקילין חוץ משכיר... אפילו ה' שכרו פרוטה אחת... לא יטול אלא בשבועה וכן כל הנשבע ונוטל" וכו'.

ולפיוס ריהטא צ"ב, שהרי בתחילה פתח הרמב"ם בענין שמקילין בשבועת שכיר (לגבי שאר הנשבעים ונוטלים) - והטעם כמ"ש לפני זה שהשוכר "נושא נפשו לזה" ושלא "ילך בפחי נפש" - ובהמשך לזה מסיים בהלכה שאפי' שוה פרוטה אינו נוטל אלא בשבועה, ולכאור' אי"ז מקומו כשהנושא הוא איך מקילין "על השכיר" בשבועתו, ועכ"פ ה' צ"ל בהל' בפ"ע.

ועי' במ"מ (ומ"ש עליו הלח"מ, שהמ"מ ה' לו גי' אחרת ברמב"ם מכמו שהוא לפנינו) שיוצא לנו מדבריו שלפי שיטת הרמב"ם רק השכיר נשבע ונוטל בשוה פרוטה אחת משא"כ שאר הנשבעין ונוטלים ס"ל שצ"ל עכ"פ כפירת שתי כסף, וכמו שפסק לקמן בהל' טר"נ פ"ג הל"ז.

ולפ"ז מובן איך דין זה בא לכאן.

שגם זה הוא מקולי שבועת שכיר, שאינו מפסיד אפי' פרוטה אחת, ונוטל משבועה.

אח"כ ראיתי בדרישה טווח"מ ס"ס פ"ט (הל' שבועות) שביאר לשון הרמב"ם וכתב שבתחילה פתח הרמב"ם במה שמקילין על הששכיר אבל אח"כ בא לומר אדרבא, שאעפ"כ צריך לישבע אפי' על שוה פרוטה ואינו נוטלו בלי שבועה, (ולהוציא מדעת הראב"ד בהל' טר"נ הנ"ל), דהיינו בזה בא הרמב"ם להדגיש ההיפוך שלא מקילין בו כ"כ, עיי"ש, ס"ק י"ד.

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

טעימת מים לפני קידוש והבדלה

הרב וו. ראזענבלום
תושב השכונה

עיין בשולחן ערוך אדמ"ר הזקן הלכות שבת סימן רעא סעיף ט, וז"ל:

"אסרו חכמים לטעום כלום אפי' מים משהגיע זמן הקידוש עד שיקדש...
מ"מ בקידוש וכן בהבדלה החמירו יותר לפי שעיקר מצותן הוא בתחלת
זמנם דהיינו סמוך לכניסת השבת וסמוך ליציאתו, עכ"ל בנוגע לעניינינו.

וצריך עיון, שבסימן רצט סעיף א', כתב להיפוך וז"ל:

אסרו חכמים לאכול שום דבר או לשותות שום משקה חוץ ממים במ"ש
עד שיבדיל על הכוס... ואפי' לטעום מעט אסור מטעם שנת' בסי' רע"א.

[להעיר, שבהיום יום (ג' אייר) כתב שאין שותים מים קודם הבדלה].*

*נראה שהדמיון הוא רק לכללות הדבר ולא בהפרטים, והרי יש חילוק גם בנוגע לדיני הפסק עיי"ש.

המערכת

הנחת תפלין אחר שהתפלל ערבית

הרב אלמן מנחם מענדל פייגענסאהן
תושב השכונה

בשו"ע אדה"ז סימן ג' סעי' ה' ז"ל מי ששכח ולא הניחה תפלין כל

ראש השנה - הי' תהא שנת אראנו נפלאות

היום ונזכר אחר שהתפלל תפילת ערבית מבע"י יש מי שאומר ש לו להניח אז לפי שכבר עשאו לזמן זה לילה וזמן שכיבה (בק"ש ותפלה של ערבית) ואם יניח בו תפילין יחזור ויעשהו יום והרי הן ב' קולות שסותרות זו את זו אבל אם הוא לא התפלל עדיין אפילו הציבור התפללו אין בכך כלום כיון שהוא אין עושה ב' קולות שסותרין זא"ז ויש מי שחולק ע"ז וטוב לחוש לסברא אחרונה! ע"כ.

והנה היש מי שחולק שמביא, הולך על הסיפא של הסעיף, שאפילו אם הא עדיין לא התפלל, אלא שהציבור התפללו, עכ"ז אסור לו להניח תפילין, וזאת ע"פ י"ד סימן קצ"ו סעי' א, והש"ך שם ס"ק ג' וז"ל אע"פ שעדיין הוא לא התפלל ערבית, ורמ"א שם, י"א אם התפללו ערבית ועוד היום גדול אינה יכולה לבדוק כו' מאחר דהקהל כבר עשו אותו לילה: כמובא במראה מקומות על שו"ע:

והנה לכאורה אינו מובן, למה אסור לו להניח תפילין אם התפלל ערבית מבע"י, וכי בשביל שיגרום ב' קולות הסותרות זא"ז, יעבור על מ"ע דאורייתא?

וביותר אינו מובן הסיפא של הסעיף, באם הציבור התפלל, והוא לא, ומביא ב' דיעות האם מותר לו להניח תפילין או לא, ומסיק וטוב לחוש לסברא אחרונה. ולכאורה איזה חומרה הוא זה שלא יניח תפילין, מצד חשש שמא יעשה ב' קולות הסותרות, אדרבה היה לו להחמיר להניחה תפילין, מצד ספק דאורייתא לחומרא?

וי"ל בדרך אפשר, שאם התפלל ערבית מבע"י אז כבר עשה לזמן זה לילה, ולכן מה מועיל שיניח תפילין, * הרי הזמן הזה כבר שייך ליום המחרת, וא"כ כבר הפסיד היום מלהניח תפילין, ולכן אסור לו להניח אז תפילין, כי אסור מדרבנן להניח תפילין בלילה, כמובא בסימן ל' סעי' א'.

אבל עדיין אינו מובן הסיפא של הסעיף, למה חושש רבינו הזקן

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

להסברא שאסור, ולכאורה זה לא חומרא זה קולא, ובפרט שהעמ"א מתיר בכגון דא להניח תפילין (בסימן ל' סימן קטן ז) וצ"ע.

ועיין פלוגתת הס"ז ומהרש"ל, או"ח סי' "תרס"ח דס"ז שם דה' כתב רש"ל, אבל שם איירי מצד דין תוספת מן החול אל הקודש, אבל בדליכא דין תוס' ודאי אין זה לילה.

המערכת

רע

בענין בני חבורה נכנסין בג'

הרב יהודה קעלער

מח"ס צורת הבית עפ"י שיטת הרמב"ם

גרסינן בסוף פרק כיצד צולין (דף פו ע"ב): אמר רב הונא בני חבורה נכנסין בשלשה ויוצאין אפי' באחד, אמר רבה והוא דעייל בעידנא דרגילי למיעל והוא דרגש בהו דיילא אמר רבינא ונותנין שכר דמים וצריך האחרון להוסיף דמים ולית הלכתא כוותיה.

ופרש"י: בני חבורה. לאו בפסח קאי, בני חבורה, שמש המשמש בסעודתן נכנסין בשלשה להסב ואם בא יחיד או שנים והסבו אין על השמש לשמש עליהו: ויוצאין באחד אחד כל מי שסיים אכילתו קודם אם בא לצאת יצא ואע"פ שקשה לשמש לשרת היחידים הנשארים: והוא דעיילי בעידנא דעיילי אינשי, שאין האחרון מאריך יותר משעת סעודת האחרים וגם בכניסתן לא ימהרו להסב כדי לאחר השמש עד זמן גמר שעת סעודה: והוא דרגש בהו דיילא שהודיעו לשמש שזה דרכן לצאת אחד אחד לפי שטורח הוא לו לשמש היחידים: וצריך האחרון להוסיף דמים לשמש:

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

ובתוס' ד"ה נכנסין בג' כו': "פירש ר"ח חבורה שנמנו על הפסח ובאו מקצת מהן בעת שדרך בני אדם לאכול ושגרו דיילא פי' לחפש אחריהם ולא מצאן [אפי'] אם [לא] נתקבצו [מכל בי החבורה ובאו] אלא שעשה [בלבד] אוכלין את הפסח ואין עליהן להמתין עד שיבואו כולם אבל פחות משלשה לא [יאכלו אלא ימתינו עד שיבואו שאר בני החבורה זהו דין הנכנסים] אבל אם היו מקובצים יחד ויצאו ונתאחרו [יתרמן השיעור שאמרנו] והדר בהו דיילא ולא מצאן אפילו לא נשאר רק אחד מהם אין צריך להמתין כיון שהיו שם ויצאו, ואמר רבינא ונותן דמים האוכל הפסח ולית הלכתא כוותיה והני מילי דעל בעידנא דעיילי אינשי [כרבה] והדר בהו דיילא.

וברמב"ם הלכות קרבן פסח פ"ט ה"ו: "בני חבורה שנכנסו שלשה מהם או יתר לאכול פסחיהם ולא באו שאר בני חבורה: אם נכנסו בשעה שדרך בני אדם לאכול הפסחים, וחזר המעורר לכלם על השאר ולא באו - הרי אלו שנכנסו אוכלין עד שישבעו ואין ממתנים לשאר, ואפילו באו המתאחרין אחר כך ומצאו אלו השלשה שאכלו הכל אין משלמים להם כדי חלקם, אבל אם נכנסו שנים בלבד - הרי אלו ממתנים, במה דברים אמורים בשעת כניסתם לאכול: אבל בעת שנפטרין אין אדם צריך להמתין לחברו, אפי' לו גמר אחד בלבד מלאכול - יצא ואינו צריך להמתין".

ועי' בהשגות הראב"ד שם.

וכתב הכסף משנה שהראב"ד מפרש כרש"י אבל רבינו מפרשה כפירו רבינו חננאל שם.

[ולזה עיר שעל אף שאת הרישא [בני חבורה נכנסין בשלשה] מפרש רבינו כרבינו חננאל אבל את הסיפא ("ויוצאין אפילו באחד") מפרש רבינו בדרך אחרת מרבינו חננאל שר"ח מפרש שאם היו מקובצין יחד ויצאו ונתאחרו והדר בא דיילא ולא מצאן אפילו לא נשאר רק אחד מהן אין צריך להמתין כיון שהיו שם ויצאו, אבל הרמב"ם מפרש הכוונה דבעת שנפדים אין אדם צריך להמתין לחבירו, ודברי הרמב"ם מתיישבין יותר בלשון הגמרא "ויוצאין אפילו באחד", ומה שלא למד

ראש השנה - הי' תהא שנת אראנו נפלאות

הר"ח כהרמב"ם הוא לכא' מטעם דמהיכא תיתי יצטרך אחד להמתין על חבירו וכמו שהקשה המדר"י קורקוס הובא בכסף משנה, וכן כתב הראב"ד שמה שכתב רבינו בסוף דבריו אין לו טעם, ועי' בכ"מ שם].

וי"ל טעם במחלוקת דרש"י עם הרמב"ם והר"ח. דלפי רש"י דלאו בפסח קאי צ"ע מה ענינו כאן במס' פסחים סוף פרק כיצד צולין היכן דאיירי בענין בני חבורה האוכלים את הפסח.

אבל הלשון מתאים יותר לפירש"י [ובפרט לגירסתינו דגריס בדברי רבינא ונותנין שכר דמים וצריך האחרון להוסיף דמים].

ואולי לשיטתייהו בכגון דא דרש"י מפרש באופן שיתאים להלשון, ואילו הרמב"ם מפרש באופן שיתאים לכללות הענין. וד"ק.

ש ו ר ת

בענין ירידת נשמתו של רשב"י (גליון)

הת' אלכסנדר בראזסקי
תלמיד בישיבה

בגליון דש"פ תבוא (מה-תקנו) העיר הת' נ.ו. על מ"ש בס' "כתבי הרח"א ביחובסקי - ע' כה, שנשמת רשב"י ירדה לאתר החורבן ולאחר הריגת עשרה הרוגי מלכות - ומקשה הנ"ל: מאין המקור לזה, ושנית, הלא רשב"י למד אצל ר"ע.

והנה, לזה שנולד אחר החורבן: הנה מצינו שרשב"י הי' מיוצא ובאי המתיבתא הכללית בשעת "בו ביום", שמיד לפני"ז שאל מר' יהושע אם תפלת ערבית רשות או חובה, וגם שאל זאת בביהמ"ד (ברכות כז:-כח). וכ"ז הי' בערך י"ד

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

שנה אחר החורבן (ראה הוכחותיו של ר"א ז"ל הלוי בס' "דורות הראשונים" ח"ג ע' 335 ואילך, לזה שה' ועד "בו ביום" כארבע עשרה שנה אחר החורבן); ומזה היינו לכאורה צריכים לומר שרשב"י ה'י' אז לכה"פ בן טו-טז שנה (וכמו ראב"ע, שה'י' לנשיא בהיותו בן י"ח, וכבר ה'י' מהיושבים בין החכמים כשנתיים לפני"ז, בליל הפסח ("מעשה בר"א . . וראב"ע" . . שהיו מסובין בבני ברק") - ראה דוה"ר שם ע' 301-300);

מ"ם אפשר (בדוחק) לומר שה'י' צעיר מזה (וכמו בראב"ע עצמו, שודאי שלא ברגע א' בא להמתיתבא וישב בין החכמים בליל פסח, אלא כבר ה'י' במתיבתא איזה זמן לפני"ז) - ואם קבלה היא נקבל.

וע"ז מה שנשמתו ירדה אחר "העלאת מ"ן של . . עשרה הרוגי מלכות": הנה ודאי שאין המקרא הזה אומר אלא דרשוני, שהרי להמפורסמות א"צ ראי' שרשב"י חי ופעל בימי הריגת עשרה הרוגי מלכות (ה'י' א' מהנסמכים ע"י ר"י בן בבא, מיד לפני שנהרג ריב"ב - סנהדרין יד.), ומיד לאח"ז ב"שלפי השמד" (שהש"ר ב,ה) - מלבד מה שה'י' כבר בכרם ביבנה, כדלעיל.

א"כ, מוכרח לפרש זאת בא' מב' אופנים:

א) שהכוונה לימי שבת רשב"י במערה, שידענו ממקומות הרבה שניתוסף לו עילוי שלא בערך מזה (שבת לג: ובכ"מ בחסידות). ואף שלא ידוע לי מאיזה מקום שנאמר שניתנה לו נשמה חדשה - אולי נמצא דבר כזה באיזה מקום (ואבקש מקוראי הגליון בזה) והנה כניסתו למערה היתה בשנת ג'תתקט, כמה שנים אחר שהסתיים השמד והריגת העשרה הרוגי מלכות (דוה"ר ח"ד ע' 778-780).

ב) או אפשר לומר שהרח"א ביחובסקי לא דק בהמלים "עשרה הרוגי מלכות", אלא ככיון בעיקר על שנים מהם, דהיינו רשב"ג ור' ישמעאל בן אלישע, שנהרגו בשעת החורבן (ומ"ש הרב הלוי בדוה"ר ח"ג ע' 177-181 שתחת "רשב"ג" צ"ל "רשבהס"ג", דהיינו ר' שמעון בן הסגן, ושהוא ור' ישמעאל נהרגו בימי מלחמת ביתר - תמוה קצת, ואכ"מ); וא"כ, אם נאמר שרשב"י נולד אחר החורבן, הרי נולד גם אחר הריגת הראשונים מה'י' הרוגי מלכות.

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

הערוז בעינים שונים

הרב שמואל ראבינאוויץ
תושב השכונה

בס"מ תקס"ב ח"א ע' נו כתוב: כמו שמצינו שבימי שלמה ה' כל העמים והשרים בטלים מאד והיו משתחווים לפניו מעצמן ומאליהם בלי שום מלחמה ונצחון כלל.

ולעציר מדה"ב חג, "וילך שלמה חמת צובה ויחזק עלי" ושם יז "אז הלך שלמה לעציון גבר ואל אילות" ובמצודת דוד להנ"ל "למלחמה" וראה רש"י שמ"ר ז, יד והוכתיו בשבט אנשים זה הדד ורזון בן אלידע.

בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ס"ע תתפט ואילך אומר שיש ב' מיני זיווגים (א) זיווג חיצוני לצורך קיום העולמות בלבד . . . דזיווגיהו תדיר ולא פסיק לעלמין מיום ברוא . . . השמים והארץ . . . לקיום שפע העולמות להתחדש השפע תמיד (ב) זיווג פנימי . . . להוליד תוס' אור חדש לגמרי והוא תולדות הנשמות חדשות . . . והיינו שרש ענין ר"ה . . . שנברא אדה"ר . . . כי א"צ ליום דר"ה רק לענין המשכת אור חדש דאדה"ר להיותו כולל בבחי' הפנימי אבל על בחי' חיצוני השפע כבר נמשך בכ"ה אלול על כל השנה משום דיחוד אר"א זיווגיהו תדיר לקיום העולמות ע"י תר"מ. ויש לעיין איך להתאים זה עם הידוע שהדין ומשפט הוא בר"ה.

בספר עמה"מ בשער עולם התהו ספס"ה כותב בענין אליהו "והוא המקריב בב"ה [בבית המקדש] עתה אפי' בחרבנו כי אי אפשר לעולם

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

בלא קרבנות והאומות אינם רואים אותו ואינם יודעים בו ויש לו מעות מתרומ' הלשכ' שנגנזת לשם כך ועל זה ארז"ל שמעתי שמקריבין קרבנות אע"פ שאין שם בית המקדש והבן",

ויש לעיין מה כוונתו באומרו, א) "האומות אינם רואים אותו ואינם יודעים בו" (ב) "ויש לו מעות מתרומ' הלשכ' שנגנזת לשם כך".

במאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א בסופו נדפס ד"ה למען תזכור וראה שם בהערה למי המאמר.

ולעיר מביאור על התניא - כנראה - להר"י קאידאנער (חמוש"ד) פ,ד (ע' י): כמבואר בדרוש למען תזכור ומעתיק קטע (והוא בע' תיח בהספר - ונוסחתו מתוקן יותר מהנדפס). ושם בפ"ב (ע' כח) וע' מזה בדרוש למען תזכור בהביאור".

באגרות קודש אדמו"ר מהור"צ נ"ע ח"ג עמ' תעט מביא הקורא מכתבתו הכללי . . אדמו"ר האמצעי כשנתיישב בלויבאוויטש - בשנת תקע"ד. ולהעיר שלע"ע לא נדפס מכתב הנ"ל.

דא"ג שם באותו עמוד שר"ה נושא נדפס ותכן, ואוצ"ל: תוכן? או ותוכן.

שם שר"ה אדות: (וכ"ה בשר"ה והנני) כנצ"ל אודות.

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

הערות וצינונים לסה"מ עזר"ת

הת' יהוה'ן דוד רייניץ
תות"ל סדד

תקצו - והנה בר"ה: מיוסד על ד"ה כי חק לישראל באוה"ת ר"ה (כרך ג') ע' א'שפב ואילך.

ומהר לבנו: מיוסד על ד"ה יפה שעה אחת להצ"צ בס' בש"ו [=בראשית שמות ויקרא] מס. 1063 סט,א ואילך (ראה גם ד"ה זה בתר"א טז,א. ובאוה"ת חיי שרה (כרך ד') תשפה,ב ואילך. שם תשפה,א ואילך). מאמר הצ"צ נמצא ג"כ (בשינויים) בד"ה זה תרל"ד, ד"ה לך לך תרנ"ד. ד"ה תניא כו' ז' דברים תרח"ץ. וחלקו נמצא בד"ה והסיר הוי' ממך תרל"א, תרנ"ג, תרנ"ד. עת"ר.

המאמר נמצא בשינויים והוספות בד"ה זה תרפ"ב.

ביום השמיני גו' (הא'): חציו הראשון (ע' לא-לד) מיוסד על ד"ה ויאמר גו' פסל לך תרל"ב, תרל"ד. ובאוה"ת תשא (כרך ה') ע' ב'נו ואילך. וראה גם ד"ה פסל לך תרנ"ג, תרס"ב. ד"ה מאימתי קורין את שמע תרמ"ב. ד"ה ויתן לך שבהמשך תרס"ו.

חציו השני (ע' לה ואילך) מיוסד על ד"ה ביום השמע"צ (סעי' ב-ד) באוה"ת שמע"צ (כרך ד') ע' א'תשפ ואילך וד"ה זה להצ"צ בכת"י מס. 1077 קצ,א ואילך. וראה גם ד"ה זה תרמ"ח, עטר"ת.

חלק מהמאמר נמצא ג"כ בד"ה זה תרפ"ט, תש"ו. וראה ד"ה להבין ענין שמח"ת תש"ב, ביום השמע"צ תרל"ב (נדפס בקונטרס בפ"ע - קה"ת, תש"נ). אוה"ת שם ע' א'תשעב.

ביום השמיני גו' (הב'): חלקו הראשון (ע' לט-מב) מיוסד על ד"ה זה תרכ"ט. וד"ה זה להצ"צ כת"י מס. 1077 רל,א. (וראה גם ד"ה ויאמר גו' מחר חודש תש"ל).

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

חלקן השני (ס"ע מב-מג) מיוסד על ד"ה ובגפן שלשה שריגים (סעי' ה-ז) שבאוה"ת וישב (כרך ה') תתקג,ב ואילך.

חלקן השלישי (ס"ע מג ואילך) מיוסד על ביאור לד"ה ביום השמע"צ כו' בן חכם ישמח אב שבאוה"ת שמע"צ (כרך ה') ע' ב'קנד ואילך.

המאמר נמצא בשינויים והוספות בד"ה להבין ענין שמע"צ ושמח"ת תשי"ד.

זוה אשר תעשה: מיוסד על ד"ה זה להצ"צ כת"י מס. 1077 בתחילתו. ובכת"י מס. 1038 בתחילתו. וד"ה זה באוה"ת נח (כרך ג') תרלז,ב ואילך (וראה גם שם תרלב,ב ואילך).

המאמר נמצא בהוספות ושינויים בד"ה למרבה המשרה תשט"ז. מ"ש בהמאמר (ע' מח) "וגם נש"י מקבלים ההשפעה ע"י אמצעות הע' שרים" - נתבאר באגרות-קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א חי"ב ע' קסה-ו.

למרבה המשרה: מיוסד על ד"ה בס' מאמרי אדה"ז-נביאים ע' סט ואילך (וראה גם שם ע' ס ואילך. אוה"ת נ"ך (כרך ג') ע' א'רה ואילך).

ועתה שמע אלקינו: מיוסד על ד"ה זה באוה"ת נ"ך (כרך ג') ע' א'שפ ואילך (וראה גם שם ע' א'שפז ואילך. מאמרי אדה"ז- כתובים (כרך ב') ע' קצח ואילך).

המאמר נמצא בהוספות ושינויים בד"ה זה תרפ"ג. ד"ה כי ההרים ימושו תרפ"ח. ד"ה: ועתה שמע, הטה אלקי אזנך, אר"י לא ברא - דשנת תרצ"ד (נדפסו בסה"מ קונטרסים - ח"ב דף ערה,ב ואילך). ובארוכה בסה"מ אידיש ע' 50-11 (מיוסד על מאמרי מהורי"צ הנ"ל).

ויאמר לו יהונתן: מיוסד על ד"ה זה שבאוה"ת ברכה (כרך ד') ע' א'תתפט ואילך. ובס' מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' תקכא ואילך.

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

המאמר נמצא בשינויים והוספות בד"ה זה: תשכ"א. תשמ"מ. תשמ"א.

א"ל הוי' ויאר לנו: לסעי' ה' ראה רשימות הצ"צ לתהלים ("יהל אור") ע' רכט. לסעי' וא"ו ראה ד"ה א-ל הוי' שבס' מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' רכט. והגהות ע"ז באוה"ת נ"ך (כרך ג') ע' א'שכא.

למנצח על: "לא נמצאה אלא ההתחלה. הוא קאפ' נ"ז. ולהעיר אשר כ' מ"ח שנה זו - תרע"ז - התחילה שנת הנ"ז לכ"ק אדמ"ר מהורש"ב נ"ע, וידוע המנהג, שקיבל אדמ"ר הזקן "מרבוב בשם רבו מורנו הבעש"ט, לאמר הקאפיטל תהלים המתאים למספר שנותיו אחר תפילת שחרית קודם אמירת השיעור תהלים בכל יום כנהוג". (מכתב כ"ק מ"ר אדמ"ר מיום ט' טבת תש"ט [נדפס בקובץ מכתבים לתהלים. ובס' אגרות קודש שלו חלק יר"ד ע' נג. הנ"ל]). - וראה ג"כ ב"מפתח ספרי מאמרי ודרושי אדמ"ר מהורש"ב ע' 45 הערה שני' [בהוצאת תשמ"א הוא בע' קו הערה אחרונה]. - הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א.

המאמר הובא ונת' בסד"ה והחרים הוי' גו' תשח"י.

כה וגו' אל יתהלל: מיוסד על ד"ה זה שבאוה"ת נ"ך (כרך ב') ע' תתעח ואילך. וראה גם ד"ה זה בס' מאמרי אדה"ז: תקס"ח (ח"א) ע' מא. שם (ח"ב) ע' תשכה ואילך. הנחות הר"פ ע' עח (וראה גם מאמרי אדה"ז - עה"ת ח"ב ס"ע תריד ואילך). ד"ה והאבן הזאת תרל"ד. תרנ"ד.

המאמר נמצא בשינויים והוספות בד"ה היושבת בגנים תרפ"ד. ועלו מושיעים תרפ"ו. אל יתהלל תרצ"ד (נדפס בסה"מ קונטרסים ח"ב רצג,א ואילך). פדה בשלום (דש"פ ויצא) תשי"ט. וידבר גו' לאמר (דש"פ יתרו) תשל. החודש הזה (דשבת הגדול) תשמ"ג.

לעולם יהא אדם זהיר: מיוסד על ד"ה ויקח מן הבא בידו תרל"ה. וראה גם ד"ה ויהי בעלות המנחה באוה"ת - נ"ך ע' עא סעי' וא"ו ואילך. וד"ה ויקח מן הבא בידו באוה"ת וישלח רלד,ב סעי' ה' (וראה שם סו"ס ד').

ראש השנה - הי' תהא שנת אראנו נפלאות

המאמר נמצא בשינויים והוספות בד"ה מצותה משתשקע תרפ"ח. וראה גם ד"ה זה תרנ"ד, רד"ה זה תרצ"א (נדפס בסה"מ קונטרסים ח"א רג,ב).

פדה בשלום (הא'): סעי' א-ב מיוסדים על ד"ה להבין ענין חטא אדה"ר בס' מאמרי אדה"ז - אתהלך לאזניא ע' נה ואילך.

סעי' ג ואילך נמצא ג"כ באריכות הביאור בסה"מ עת"ר ע' קכו ואילך (ד"ה אז ישיר). שם קלח ואילך (ד"ה וישמע יתרו). שם ע' רמג ואילך.

המאמר נמצא בשינויים והוספות בד"ה: פדה בשלום, וישב יעקב - תשכ"ז.

פדה בשלום (הב'): מיוסד על ד"ה זה תרל"ב (נדפס בקונ' בפ"ע - קה"ת, תשכ"ה). - המאמר דתרל"ב הוא חלק מד"ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה בתר"א יתרו עב,ד ואילך עם הגהות ושינויים ובתוס' התחלה וסיום.

המאמר נמצא בשינויים והוספות בד"ה: פדה בשלום (די"ב תמוז), וידבר גו' המטות - תשט"ו. ד"ה פדה בשלום תשכ"ה.

ולא זכר: מיוסד על ד"ה זה תרל"ג וראה גם ד"ה זה באוה"ת וישב (כרך ה') תתקט,ב.

המאמר נמצא בהוספות ושינויים בד"ה זה תרפ"ח, ובד"ה ומקנה רב תש"כ.

מצותה משתשקע: "הוא דרוש [ד"ה לעולם יהא אדם] דש"פ וישלח בתוספת ההתחלה והסיום". - הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א. וראה הנסמן לעיל בהערה למאמר הנ"ל.

שמן וקטורת ישמח לב: מיוסד על ד"ה כי נר מצוה וד"ה ויאסור יוסף - תרל"ה. וראה גם ד"ה בכ"ה בכסלו באוה"ת חנוכה רעת,ב (סעיפים: א,ד,יג). נמצא ג"כ באריכות הביאור בד"ה כי נר מצוה תרס"ח.

ראש השנה - ה' תחא שנת אראנו נפלאות

המאמר נמצא בהוספות ושינויים בד"ה כי נר מצוה (דש"פ ויק"פ) תרפ"ו. ד"ה אלקים גו' אשחרך תש"ג. בכ"ה בכסלו תשט"ז (וראה גם ד"ה שמן וקטורת תער"ג - נדפס בהוספות לסה"מ תרע"ב-ע"ו ע' שכ).

בן פורת: מיוסד על ד"ה זה להצ"צ בס' בש"ו (מס. 1063) קעגא ואילך. ובכת"י מס. 1077 לדא ואילך. שם לחא, ואילך. וד"ה זה באוה"ת ויחי שפה, ואילך, שצהא, ואילך. שם (כרך וא"ו) תתשמזב, ואילך.

המאמר נמצא בשינויים בד"ה תפילין דמארי עלמא תרנ"ג פרק י"ב. ובארוכה בד"ה וחזקת והיית לאיש תשכ"ח - נדפס בסה"מ מלוקט ח"ג ע' רכא ואילך.

קודש ישראל: מיוסד על ד"ה זה להצ"צ כת"י מס. 1117 לאא. וד"ה זה תרמ"א.

המאמר נמצא ג"כ בשינויים בד"ה זה תרנ"ד. וד"ה וידבר גו' וארא תשי"ד.

ראה נתתיך: מיוסד על ד"ה זה תרל"א וד"ה זה להצ"צ בס' בש"ו (מס. 1063) קצבא, ואילך. ובכת"י מס. 2111 כזא, ואילך. וד"ה זה באוה"ת וארא ע' לא (שהוא הגהות לד"ה ואם זרוע כא-ל לך שבס' מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' קפט). וראה גם ד"ה איתא במדרש משל דהמן רשיעא כו' באוה"ת מגילת אסתר (הוצאת תש"נ) ע' רסד ואילך. וד"ה ויבז בעיניו תשכ"ו.

המאמר נמצא בשינויים והוספות בד"ה זה תשט"ו. וראה גם לקר"ש חט"ז ע' 74 ואילך. וראה גם ד"ה: ואם זרוע כא-ל לך, להבין כו' שרש נשמות דאצי' - תרל"ב.

יעשו עץ: "פורים תרע"ז הייתי בפטרבורג, וכ"ק אדמור"ר נ"ע אמר מאמר יעשו עץ גו'. כן אמר אז מאמר דא"ח בבית מר אלעקסנדר, אבל איני זוכר ההתחלה (מדברי הר"מ דווארקין ז"ל). - הערת כ"ק אדמור"ר שליט"א. ולע"ע לא מצאנו מאמר זה. וראה בענין זה ד"ה ויתלו את המן על העץ כו' גבוה נ' אמה כו' באוה"ת מגילת אסתר (הוצאת תש"נ) ע' קי. ו"ה ע"כ קראו לימים האלה תשי"ג.

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

החודש הזה לכם: מיוסד על ד"ה זה תרל"ט. וד"ה זה להצ"צ בס' בש"ו (מס. 1063) ריט, א ואילך. ובכת"י מס. 1077 מד, א ואילך. שם נב, א ואילך. וד"ה זה באוה"ת בא ע' רסד ואילך. חלק ממאמר הצ"צ הוא מד"ה לכן אמור לבני שבתר"א וארא נזב, ואילך בתוס' הגהות.

המאמר נמצא ג"כ בשינויים והוספות בד"ה מה יפית תרפ"ג. ד"ה כל העוסק בתורה תרפ"ח. ד"ה מה יפית תרצ"ט, תש"ט. ד"ה החודש הזה לכם תשי"ד, תשי"ז, תשי"ט, תשכ"ו.

אור לי"ד: "חסר הסיום" - הערת כ"ק אדמר"ר שליט"א. מאמר זה מיוסד על ד"ה זה תרל"א. וד"ה זה להצ"צ בכת"י מס. 1029 נז, א ואילך. ושם נמצא גם סיום המאמר.

במשנ"ת בהמאמר בענין רצו"ש דסוכ"ע וממכ"ע ראה שערי אורה שער הפורים פח, ב ואילך. ד"ה זאת חוקת תרס"ה. ד"ה אנכי מגן לך תרע"ח. ד"ה אחר הדברים האלה תרפ"ד. ד"ה השקיפה ממעון קדשך תרפ"ט. ד"ה אגורה באהלך, אמרת הוי' צרופה - תרצ"ה (נדפסו בסה"מ קונטרסים ח"ב ש, א ואילך). ד"ה אנכי מגן לך תרצ"ט. ד"ה זאת חוקת תשי"א. וראה גם שיחת מוצש"ק כ"א כסלו תער"ג סעי' כא-כב בספר השיחות - תורת שלום ע' 181 ואילך.

מצה זו: מיוסד על ד"ה מהיכן זכו ישראל לק"ש באוה"ת ואתחנן ע' שנו ואילך. מאמר הצ"צ הנ"ל נתבאר באריכות בהמשך ר"ה דשנת עת"ר, סה"מ עת"ר ע' מה ואילך (וראה גם שם ע' יא).

המאמר נדפס בשינויים קלים בסה"מ תשי"ז ע' 235 ואילך. ונמצא בשינויים והוספות בד"ה זה תרפ"א. וד"ה כי עמך מקור חיים תרפ"ה.

אז ישיר: מיוסד על ד"ה זה תרל"ט, שהוא ד"ה וישרנה הפרות להצ"צ (בכת"י מס. 1029 סו, ב ואילך) וד"ה וישרנה תרכ"ו, תר"ל, בתוס' התחלה וסיום וכו'. וראה גם אוה"ת בשלח ע'. תקו. רשימות הצ"צ לתהלים (ייהל אור" ע' שנד).

ראש השנה - ה'י' תהא שנת אראנו נפלאות

המאמר נדפס בשינויים קלים בסה"מ תש"ז ע' 245 ואילך. ונמצא בשינויים והוספות בד"ה זה תרס"ח. וד"ה זה (דשש"פ, ואחש"פ) תר"פ.

וישא אהרן את ידיו: מיוסד על ד"ה וערבה כו' וישא אהרן תרכ"ח.

חלק מהמאמר (ס"ע קסח-קע) מיוסד על ד"ה אשר ברא אלקים לעשות תרכ"ח ע' ג-ה). וראה גם ד"ה אר"ז פתילות ושמינים תרכ"ט, וד"ה ויאמר גו' וירא אליכם תרצ"ז.

וחלק מהמאמר (ע' קעב-ג) מיוסד על ד"ה כה תברכו תרכ"ו. למאמר זה ראה גם: ד"ה שאו ידיכם קודש ברשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור") ע' תקח. ד"ה וישא אהרן את ידיו באוה"ת שמיני ע' כו, וע' כט.

המאמר נמצא בשינויים והוספות בד"ה וישא אהרן וד"ה שאו ידיכם - תרצ"ד (נדפסו בסה"מ קונטרסים ח"ב רחצב, ואילך).

זאת תהי' תורת המצורע: חציו הראשון מיוסד על ד"ה קא מיפלגי בלקו"ת תזריע כב,ג ואילך.

חציו השני (ע' קפב ואילך) מיוסד על ד"ה זכר רב טובך בס' מאמרי אדהאמ"צ - נ"ך ע' קעו ואילך. וראה גם אוה"ת מצורע (כרך ג') ע' תתיט ואילך.

יידבר גו' קדושים: "לא נמצאה אלא ההתחלה" - הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א. מאמר זה מיוסד על ד"ה זה תרמ"א, תרנ"ז ושם נמצא גם המשך המאמר.

וספרתם לכם: מיוסד על ד"ה להבין כו' דאוא"ס בא עד חכ' כו' בקירוב (סעי' א-ב) באוה"ת - ענינים ע' קעט ואילך. וראה גם ד"ה הנ"ל שבס' מאמרי אדה"ז - ענינים ע' לג ואילך. אמ"ב שער הק"ש פל"ה-ל"ו. ד"ה אין ערוך שבאוה"ת - סידור ע' שנז ואילך. ד"ה קרוב הוי' תרכ"ז. ד"ה להבין כו' מקיפים דבינה תרכ"ט, תרמ"א. ד"ה תקעו תר"ן. ד"ה קרוב הוי' תשח"י. ד"ה והי' מדי חודש (דש"פ חוקת) תשכ"ז.

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

צאינה וראינה: מיוסד על ד"ה צאינה וראינה וביאורו להצ"צ בכת"י מס. 1029 קכה,א ואילך וד"ה זה תרל"ט. בעניני המאמר ראה גם: ד"ה קדושים תהיו: בס' מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קעד ואילך, שם ח"ב ע' תכ ואילך, אוה"ת ויקרא (כרך ד') ע' א'נת, דרך מצותיך קנגב. ד"ה והתקדשתם תרכ"ו. ד"ה קדושים תהיו תרכ"ט. ד"ה כתר יתנו תרמ"א. ד"ה קדושים תהיו תרנ"ד, תרנ"ו, עטר"ת, תרפ"ג. ד"ה: יפה שעה, רשפי' רשפי' אש, ז' דברים נבראו - תרצ"ז. ד"ה ומעין מבית ה' יצא תר"צ, תש"ו. ד"ה פדה בשלום תש"ט. וראה גם בד"ה צאינה וראינה תר"ן, תרח"צ, תש"ח.

ד"ה ועבדתם באוה"ת משפטים (כרך ד') ע' א'ריט-כ, וע' א'רלב. שם (כרך ח') ע' ג'לא-ב. אוה"ת מגילת אסתר (הוצאת תש"נ) ע' ריג ואילך. ד"ה והי' עקב תרל"ג. וראה גם ד"ה והסיר הוי' תרמ"ד. ד"ה ועבדתם את ה' תרס"ב. ד"ה ויקרא אל משה תרע"ה (בהמשך תער"ב). ד"ה זאת תורת העולה תרע"ח. ד"ה לא תהי' משכלה תש"ב. ד"ה כימי צאתך מאמ"צ תשט"ז. ד"ה ועבדתם את ה' תשל"ו. ד"ה זאת תורת העולה תש"מ. ד"ה צאינה וראינה וד"ה על שלשה דברים העולם עומד - תש"מ.

עמ' רח-ריב בענין עגולים ויושר - מיוסד על ד"ה יקוו המים תרכ"ז, וד"ה זה באוה"ת בראשית (כרך ז') תתשנה,ב ואילך. ונמצא בשינויים והוספות בד"ה בשעה שהקדימו תש"ב.

על שלשה דברים העולם עומד: מיוסד על ד"ה אם כסף תלוה שבס' בש"ו מס' 1063 רעב,א ואילך. ובאוה"ת משפטים (כרך ח') ע' ג"ז ואילך (וראה גם שם (כרך ד') ע' א'קנא ואילך). ד"ה אם כסף תלוה תרכ"ז, תרכ"ט, תרל"ח.

המאמר נמצא בשינויים והוספות בד"ה אם כסף תלוה תרס"ה. על ג"ד העולם עומד תרח"צ. כי חסד חפצתי תרצ"ט. טעמה כי טוב תש"ט. ויאמר גו' מחר חודש תשכ"ב. אם כסף תלוה תשכ"ז.

זה היום תחלת מעשיך: מיוסד על ד"ה זה באוה"ת ר"ה (כרך ה') ע' ב'פ"ט ואילך.

ראש השנה - הי' תהא שנת אראנו נפלאות

ויצא חוטר מגזע ישי (גליון)

אברהם חיימוביץ
תלמיד בישיבה

בגליון תקנה (תצא) העיר הת' א. ש. וז"ל: בר"ד יום א' ז'ך ניסן
(בעת חלוקת הדולרים) אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א לא' מאנ"ש "תוכן
ההתוועדות (דאחש"פ - סעודת משיח) היתה ויצא חוטר מגזע ישי"
עכ"ל.

בנראה שהתכוון ל"ר"ד" הנדפס בגליון השבועי ד'חדשות בית חיינו".
והנני להעתיק מהנדפס שם: א' (לא מאנ"ש) אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א
שהשתתף בהתוועדות של אחרון של פסח [דכ"ק אד"ש!], כ"ק אדמו"ר
שליט"א שאל (תוכן הדברים): האם יש לך נקודה מהפארבריינגען?

הנ"ל השיב בשלילה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: כ"כ הרבה תוכן דובר ואפי' נקודה א' לא! צריך
לפחות לצאת מהפארבריינגען עם נקודה א'. ואח"כ אמר (כ"ק אדמו"ר
שליט"א): הנקודה היתה "ויצא חוטר מגזע ישי" וגו', ע"כ מהנדפס בגליון
הנ"ל.

והנני להעמיד הדברים על דיוקם ע"פ מה ששמעתי ממקורות מוסמכים
ביותר, מלה במלה המאורע הנ"ל:

א' מאנ"ש ניגש לאד"ש ואד"ש נתן לו דולר לצדקה.

הנ"ל אמר: איך בין געווען באם "ריבניצער" [האדמו"ר מ'ריבניץ] אויף
פסח, איז אחרון של פסח איז געווען א מוראדיקע טיש, איך בין
שטארק נתרגש געווארן.

כ"ק אד"ש: וואס איז געווען די נקודה?

ראש השנה - ה' תהא שנת אראנו נפלאות

הג"ף: לא ענת.

כ"ק אד"ש: איר האט ניט קיין נקודות? איר האט מערנישט ווי אסאך דיבורים?

זאל דער אויבערשטער העלפן עס זאל מקויים ווערן דער נקודה פון דער הפטורה - אז ס'קומט "יצא חוטר מגזע ישי", און זאל זיין די גאולה האמיתית והשלימה.

און נאכאמאל זאלט איר ארויסנעמען א נקודה בנוגע למעשה בפועל - וואס האט אייך [וכ"ק אד"ש הצביע עליו באצבעו הק'] צוגעקומען פון דער פארבריינגען [דהאדמו"ר מריבניץ] פון אחרון של פסת.

עד כאן בנוגע לענינינו!

ולסיים במענה כ"ק אד"ש בנוגע למאורעות וכו' בכגון דא (למערכת ספר "ילקוט פסקי הלכה ומנהג): "השמועות - כו"כ מהן אינן נכונות כלל", וד"ל.

לזכות

הרה"ח ר' אליעזר

ומשפחתו שיחיו

זילבער

ולכל צוות העובדים של

MIDWOOD COMPUTER CENTER

מרכז המחשבים של חסידי חב"ד

*** * ***

בברכת כתיבה וחתימה טובה

ולשנה טובה ומתוקה

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' צבי הירש ז"ל

בן הרה"ח ר' בן ציון ע"ה

שפריצער

נפטר ז"ך אלול ה'תש"מ

ת.נ.צ.ב.ה.

נדפס ע"י

משפחתו שיחיו

שירותי מחשב ותכנת סדר הדמוס "סדרית" - באדיבות

MIDWOOD COMPUTER CENTER

מרכז המחשבים בברוקלין

1634 Coney Island Ave. Brooklyn N.Y. (718) 692-2211